

Центральноукраїнський національний технічний університет
Економічний факультет
Кафедра «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність»

Допущена до захисту:

Завідувач кафедри економіки,
менеджменту та комерційної діяльності

Тетяна РЯБОВОЛИК
„__” _____ 2025 р.

(протокол засідання кафедри ЕМ та КД
№__ від „__” _____ 2025 р.)

Кваліфікаційна робота за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

на тему: «Менеджмент якості продукції виробничого підприємства»

Виконав(ла): здобувач вищої освіти

IV курсу, групи МЕ-21

спеціальності 073 «Менеджмент»

(назва ОПП)

Кізінь Ігор Євгенович

(прізвище, ініціали, підпис)

Керівник д.е.н., професор, Музиченко А.С.

(наук.ст., вч.звання, прізвище, ініціали, підпис)

Рецензент д.е.н., професор, Сибірцев В.В.

(прізвище, ініціали, посада)

м. Кропивницький – 2025 рік

ЗМІСТ	Стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Поняття, суть та роль якості продукції підприємства	7
1.2. Сучасні системи управління якістю в умовах цифровізації виробництва	15
1.3. Стандартизація та сертифікація як інструмент підвищення якості продукції	24
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОГО СТАНУ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ТОВ «ПРОФІ СТАН»	32
2.1. Загальна характеристика діяльності досліджуваного підприємства	32
2.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «ПРОФІ СТАН»	35
2.3. Вплив організації виробничих процесів на якість продукції підприємства	50
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ДОСЛІДЖУВАНОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	56
3.1. Впровадження системи тотального управління якістю (TQM) в сучасному, виробничому, бізнесі	56
3.2. Розрахунок економічної вигоди від впровадження сучасної системи менеджменту якості продукції на досліджуваному підприємстві	58
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ДОДАТКИ	66

ВСТУП

У сучасних умовах глобалізації ринку та зростаючої конкуренції якість продукції є одним із ключових чинників забезпечення стійкості та успішного розвитку виробничих підприємств. Споживачі висувають все вищі вимоги до характеристик товарів і послуг, що зумовлює необхідність системного підходу до управління якістю на всіх етапах виробничого процесу. Менеджмент якості продукції стає не просто окремим напрямом діяльності, а інтегрованою частиною загальної стратегії підприємства. Організація ефективної системи управління якістю сприяє підвищенню конкурентоспроможності, оптимізації витрат, збільшенню прибутковості, зміцненню ринкових позицій і формуванню позитивного іміджу компанії.

Проблема забезпечення високого рівня якості продукції є однією з найактуальніших для виробничих підприємств в умовах швидких технологічних змін, нестабільної економічної ситуації та зростаючих очікувань споживачів.

Впровадження ефективних систем менеджменту якості дозволяє підприємствам не лише задовольняти потреби клієнтів, але й знижувати витрати, мінімізувати виробничі ризики, підвищувати ефективність внутрішніх процесів і забезпечувати довгострокову конкурентну перевагу.

Особливої важливості ця тема набуває для вітчизняних підприємств, які прагнуть інтегруватися у світову економічну систему та відповідати міжнародним стандартам якості. Тому дослідження організації системи менеджменту якості продукції, аналіз її ефективності та розробка практичних рекомендацій щодо її вдосконалення мають високу наукову і практичну цінність.

Актуальність обраної теми обумовлена сучасними умовами господарювання виробничих підприємств, де якість продукції стає визначальним чинником конкурентоспроможності та економічної стійкості. Це підтверджується значною кількістю наукових досліджень, зокрема роботами

таких учених, як Базієвський С., Гаврилюк Л., Гриньова В., Шаповал М., Швайка Л., Тарасова О. та інших. Однак слід зазначити, що проблематика управління якістю залишається динамічною: постійні зміни у зовнішньому середовищі, розвиток технологій, цифровізація виробництва та посилення ринкової конкуренції зумовлюють необхідність подальшого вдосконалення систем менеджменту якості. У цьому контексті питання організації управління якістю набувають нового значення, що обумовлює потребу в поглибленому дослідженні та розробці сучасних практичних рекомендацій.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження організації менеджменту якості продукції на виробничому підприємстві ТОВ "ПРОФІ СТАН", виявлення проблемних аспектів у системі управління якістю та розробка практичних рекомендацій щодо її вдосконалення для підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку сільськогосподарської техніки.

Для досягнення поставленої мети у роботі визначено такі завдання:

- проаналізувати теоретичні засади та сучасні підходи до менеджменту якості продукції на виробничих підприємствах;
- охарактеризувати діяльність ТОВ "ПРОФІ СТАН" як суб'єкта господарювання у сфері виробництва сільськогосподарської техніки;
- дослідити існуючу систему менеджменту якості продукції на підприємстві;
- провести аналіз ефективності функціонування системи управління якістю на ТОВ "ПРОФІ СТАН";
- виявити основні проблеми та недоліки в організації управління якістю продукції;
- розробити пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення системи менеджменту якості на підприємстві.

Об'єктом дослідження є господарська діяльність ТОВ "ПРОФІ СТАН", пов'язана з виробництвом сільськогосподарської техніки, комплектуючих та агрегатів.

Предметом дослідження є процеси організації та функціонування системи менеджменту якості продукції на підприємстві ТОВ "ПРОФІ СТАН", а також методи, механізми та інструменти підвищення ефективності управління якістю.

Наукова новизна роботи полягає в уточненні теоретичних основ управління якістю продукції в умовах цифровізації виробничих процесів; узагальненні сучасних підходів до стандартизації та сертифікації як інструментів підвищення якості; розробці практичних рекомендацій щодо впровадження системи TQM на базі ТОВ "ПРОФІ СТАН" з урахуванням галузевої специфіки; а також у проведенні розрахунку економічної ефективності запровадження сучасної системи менеджменту якості.

Практична цінність роботи полягає у розробці пропозицій щодо вдосконалення системи менеджменту якості на ТОВ "ПРОФІ СТАН", обґрунтуванні заходів впровадження системи TQM для підвищення ефективності виробничих процесів, можливості використання результатів аналізу фінансово-господарської діяльності для оптимізації управління якістю, а також у запропонованій моделі розрахунку економічної ефективності системи якості для виробничих підприємств.

Результати дослідження оприлюднені на XI Обласній науково-практичній конференції учнів та здобувачів вищої освіти «Сучасний стан економіки України: проблеми та перспективи розвитку» Центральноукраїнського національного технічного університету, м. Кропивницький (17-19 квітня 2025 року, доповідь «Роль контролю якості у зниженні витрат на виробництво та підвищенні ефективності підприємства»).

Для написання роботи використовувалися різноманітні джерела інформації, зокрема підручники з основ менеджменту, маркетингу, економіки підприємства, а також наукові статті та публікації дослідників і молодих вчених, що займаються вивченням проблем управління якістю продукції на підприємствах. Додатково, для поглибленого аналізу використовувалися статистичні дані та фінансова звітність малого підприємства, зокрема форма №

1 «Баланс» та форма № 2 «Звіт про фінансові результати», що охоплює період з 2022 по 2024 роки. Ці матеріали надали можливість детально оцінити фінансово-господарську діяльність підприємства, виявити ключові фактори, що впливають на якість продукції, та здійснити розрахунки економічної ефективності впровадження системи управління якістю.

Випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел. Загальний її обсяг становить 75 сторінок друкованого тексту, в тому числі основний текст – 66 сторінок. Ілюстративний матеріал до випускної кваліфікаційної роботи містить 13 таблиць, 21 рисунки, 7 додатків та формули.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ
МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття, суть та роль якості продукції підприємства

Якість продукції підприємства є одним із ключових факторів, що визначають його конкурентоспроможність, економічну стабільність та здатність до адаптації в умовах змінного ринкового середовища. У глобалізованому світі, де вимоги споживачів постійно зростають, а технології розвиваються з великою швидкістю, організація ефективної системи управління якістю стає невід'ємною частиною стратегії розвитку підприємства. Особливо важливим це питання є для підприємств України в умовах військового стану, коли економіка перебуває під значним тиском, а вимоги до надійності, безпеки та ефективності продукції в разі зростають.

То ж, в умовах сучасної економіки України, зокрема в період війни, якість продукції набуває нового виміру, оскільки від неї безпосередньо залежить здатність підприємств забезпечити стабільність виробничих процесів, підтримку внутрішнього попиту та навіть національної обороноздатності. Військовий стан в Україні поставив на порядок денний питання оперативності, надійності та стійкості продукції, що виробляється, особливо у сферах, що безпосередньо стосуються оборонної промисловості та критичної інфраструктури.

У зв'язку з цим, підприємства повинні не лише дотримуватися високих стандартів якості, а й бути готовими до швидкої адаптації до змінюваних умов ринку, зокрема через впровадження новітніх технологій управління якістю. Це потребує глибокого розуміння суті якості продукції та її значення в контексті сучасних викликів.

У таблицях 1.1 та 1.2 наведено різні трактування поняття «якість» та «якість продукції», що зустрічаються у працях науковців. Кожен із цих підходів

відображає особливості розуміння та важливості цих термінів у різних контекстах, що дозволяє глибше аналізувати їх роль у сучасному управлінні підприємствами.

Таблиця 1.1 – Підходи науковців до тлумачення поняття "якість"

№ з/п	Науковець	Характеристика поняття
1	Аристотель	Філософське поняття, з термінології гуманітарних наук. Одна з 10 категорій, на які можна поділити усі речі реальності. Як одна з таких категорій, якість це – побічна обставина, за допомогою якої річ є якогось типу чи виду; побічна обставина, що вказує, якою є річ (її змістовні якості та форми) і як річ діє (її здатності та навички); побічна обставина, котра є зовнішньою оцінювальною формою.
2	Шинкарук В. І.	Якість це – відповідність вимогам споживача.
3	Гаркавенко С.С.	Якість – це сукупність властивостей і характеристик товару, які зумовлюють його здатність задовольняти конкретні особові чи виробничі потреби відповідно до свого призначення.
4	Старостіна А.О.	Якість – абсолютний показник, результат праці; вона охоплює характеристики, які об'єктивно закладені в даний товар у процесі його розроблення і виробництва. Хоча при тому окремі споживачі можуть сприймати по-різному рівень якості одного й того самого товару.
5	Гриньова В.М., Салун М.М.	Якість – це сукупність характеристик об'єкта щодо його спроможності задовольняти встановлені і передбачувані потреби.

Джерело: складено за матеріалами [7, 12, 19, 21, 34]

Таблиця 1.2 – Тлумачення науковцями поняття "якість продукції"

№ з/п	Науковець	Характеристика поняття
1	2	3
1	Шинкарук В. І.	Сукупність властивостей продукції, які визначають ступінь придатності її для використання за призначенням. Ступінь досконалості, яким володіє товар, послуга чи інший вихідний продукт бізнес-процесу. Згідно з визначенням Загального управління якістю.
2	Іванілов О. С.	Якість продукції – це сукупність властивостей продукції, які зумовлюють її придатність задовольняти певні потреби відповідно до її призначення.
3	Ілляшенко С.М.	Якість продукції – сукупність її взаємопов'язаних характеристик і здатностей (можливостей) задовольняти визначені запити певних груп споживачів. Різні товари забезпечують різний ступінь задоволення потреб споживачів.
4	Андрійчук В. Г.	Якість продукції – це сукупність її властивостей, що характеризують міру спроможності даної продукції задовольняти потреби споживачів згідно з її цільовим призначенням.

Джерело: складено за матеріалами [5, 7, 14, 15, 16]

У таблицях представлено як загальні визначення поняття «якість», так і специфікації щодо якості продукції, зокрема в умовах сучасного виробництва, що підкреслює їх динамічність та еволюцію в залежності від змін у ринкових та технологічних умовах.

На нашу думку, *якість продукції* визначається як сукупність властивостей та характеристик товару або послуги, що відповідають вимогам замовників та нормативним стандартам. Для підприємств вона є критерієм ефективності виробництва, оскільки забезпечує не тільки задоволення споживчих потреб, але й знижує витрати на відновлення дефектних виробів та гарантує їх безпеку. Якість є не лише технічним, а й економічним аспектом виробництва, оскільки безпосередньо впливає на собівартість, рентабельність та репутацію підприємства.

Стратегію якості на підприємстві можна продемонструвати за допомогою рисунка 1.1, на якому загальна якість виробничого підприємства зображена у вигляді піраміди.

Рисунок 1.1 – Піраміда загальної якості підприємства

Джерело: розроблено автором

В цілому такий пірамідальний підхід дозволяє чітко структурувати основні елементи стратегії якості, від базових принципів і стандартів до

найбільш складних управлінських та технічних аспектів, що забезпечують високий рівень якості продукції. Пірамідальна модель дає змогу відобразити взаємозв'язок і взаємодію всіх складових стратегії якості, починаючи від операційного рівня, що стосується контролю виробничих процесів, до стратегічних напрямків, які включають довгострокове планування та інтеграцію інноваційних технологій.

Важливу роль відіграє поточне управління якістю продукції на виробничому підприємстві — це сукупність заходів, що забезпечують постійний контроль і вдосконалення якості продукції на всіх етапах виробничого процесу. Це включає моніторинг виробничих операцій, перевірку відповідності продукції технічним умовам, а також коригування виробничих процесів для забезпечення стабільно високої якості.

Основною метою поточного управління якістю є досягнення та підтримка високих стандартів якості продукції на всіх етапах її виготовлення, зокрема:

- забезпечення відповідності продукції вимогам споживачів — це основний аспект, який гарантує, що готовий продукт задовольняє всі технічні, функціональні та естетичні вимоги, що ставляться до нього ринком;
- мінімізація дефектів та браку — своєчасне виявлення та усунення дефектів на етапі виробництва дозволяє зменшити витрати на відновлення продукції і покращити її конкурентоспроможність;
- підвищення ефективності виробництва — поточне управління якістю сприяє оптимізації виробничих процесів, що дозволяє знижувати витрати і збільшувати продуктивність при збереженні високої якості;
- забезпечення відповідності стандартам і нормативам — підприємства мають дотримуватися національних і міжнародних стандартів якості (ISO, ГОСТ та ін.), що дозволяє підвищити довіру до їх продукції і забезпечити її відповідність вимогам ринку.

Загалом, мета поточного управління якістю — це досягнення сталого та ефективного процесу виробництва, який забезпечує високу якість продукції, задоволення потреб споживачів і підтримку стабільного економічного розвитку

підприємства.

На рисунку 1.2 представлено ключові фактори, що визначають якість кінцевого продукту. Ці фактори охоплюють внутрішні, аспекти виробничого процесу, що безпосередньо впливають на характеристики продукції. Серед них важливу роль відіграють технологічні умови, кваліфікація працівників, наявність і ефективність системи контролю якості, а також використання сучасних матеріалів і обладнання.

Рисунок 1.2 – Внутрішні фактори впливу на якість кінцевої продукції
Джерело: складено за матеріалами [25, с. 114]

Проте важливу роль відіграють і зовнішні фактори, такі як ринкові вимоги, нормативно-правові акти та економічна ситуація, все це, також має значний вплив на рівень якості продукції. Представлені елементи взаємодіють між собою і створюють комплекс умов, що визначають кінцеву якість виготовленого продукту.

Якість продукції оцінюється за допомогою системи показників, що являє собою набір критеріїв та індикаторів, які використовуються для визначення рівня якості продукції на основі її відповідності встановленим стандартам, вимогам нормативів і очікуванням споживачів. Така система дозволяє комплексно оцінювати характеристики продукції, виявляти недоліки та здійснювати коригувальні дії для покращення виробничих процесів з метою

досягнення бажаних результатів. Для ефективної оцінки якості продукції використовуються різні типи показників, які можна класифікувати на узагальнюючі, комплексні та одиничні. Ці показники дозволяють оцінити якість на різних рівнях, від загальної оцінки до конкретних характеристик окремих елементів продукції (рис. 1.3).

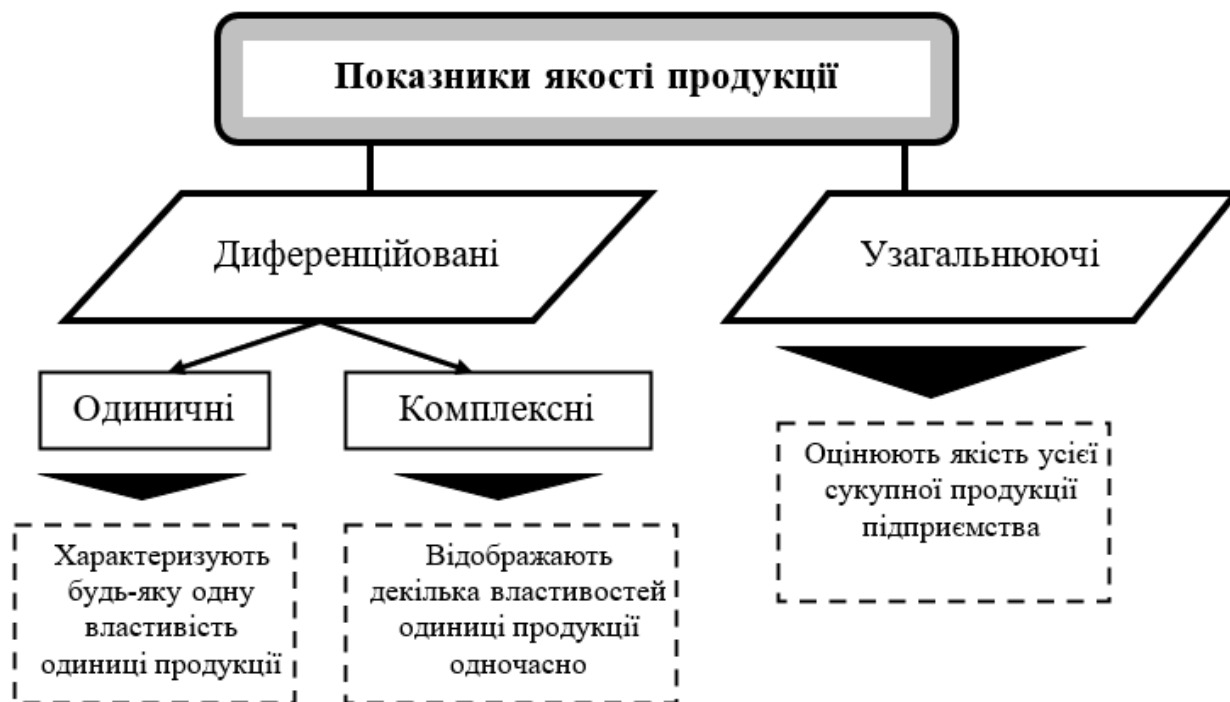

Рисунок 1.3 – Система і зміст показників якості продукції

Джерело: складено за матеріалами [25, с. 114]

В таблиці 1.3 представлено деталізацію розглянутих показників вище.

Таблиця 1.3 – Характеристика узагальнюючих, комплексних та одиничних показників якості продукції

Тип показника	Опис	Приклад показника
1	2	3
Узагальнюючі показники	Відображають загальний рівень якості продукції, який оцінюється комплексно, враховуючи всі основні характеристики продукції.	<ul style="list-style-type: none"> - Середня якість продукції – середній рівень якості продукції за певний період. - Рівень відповідності стандартам – відповідність стандартам галузі та підприємства. - Індекс дефектності – частота дефектів або відхилень від стандартів якості. - Рівень задоволеності споживачів – оцінка відповідності продукції потребам клієнтів. - Термін служби або надійність – тривалість використання продукції без втрати функціональних властивостей.

Продовження таблиці 1.3

1	2	3
Комплексні показники	Характеризують якість продукції через кілька характеристик одночасно, зокрема функціональність, економічність, безпеку тощо.	<ul style="list-style-type: none"> - Функціональна відповідність – оцінка здатності продукції виконувати свої основні функції. - Економічність використання – співвідношення витрат і корисних властивостей продукції. - Технічний рівень і надійність – довговічність, надійність, стійкість до зношування. - Безпека та екологічність – відповідність екологічним стандартам, безпечність для здоров'я. - Естетичні та ергономічні показники – зовнішній вигляд, зручність у використанні.
Одиничні показники	Оцінюють окремі характеристики продукції, зокрема технічні, функціональні або естетичні властивості.	<ul style="list-style-type: none"> - Технічні показники – точність розмірів, температура, потужність, вага тощо. - Експлуатаційні характеристики – термін служби, енергоспоживання, ефективність. - Естетичні характеристики – колір, текстура, форма, вигляд продукції. - Безпека продукції – відповідність стандартам безпеки (вміст шкідливих речовин). - Зносостійкість – здатність продукції витримувати умови експлуатації без пошкоджень.

Джерело: складено за матеріалами [25, с. 114]

В умовах сучасної економіки на якість продукції значний вплив здійснюють як цінові, так і нецінові фактори, що взаємодіють між собою, забезпечуючи досягнення необхідного рівня конкурентоспроможності на ринку.

Цінові фактори впливають на якість продукції через обмеження бюджетних ресурсів підприємства та ефективність використання цих ресурсів. Встановлення ціни на продукцію безпосередньо пов'язане з витратами на виробництво, закупівлю матеріалів, робочу силу та інші елементи, що визначають кінцеву собівартість виробу. Водночас, обмеження в ціноутворенні можуть призвести до необхідності оптимізації витрат на виробничі процеси, що в деяких випадках може негативно позначитись на якості продукції. Наприклад, зниження витрат на сировину може призвести до використання дешевших матеріалів, що може погіршити експлуатаційні характеристики кінцевого продукту.

Нецінові фактори, у свою чергу, мають значний і довгостроковий вплив

на якість продукції. Вони охоплюють низку аспектів, що визначають стабільність і розвиток виробничих процесів, підвищують рівень технологічних та організаційних стандартів, а також сприяють вдосконаленню якості кінцевого виробу. Серед основних нецінових факторів виділяють:

- технології виробництва – адже впровадження сучасних виробничих технологій і автоматизація процесів здатні значно підвищити точність виготовлення продукції, знизити рівень дефектності та забезпечити стабільність якості на всіх етапах виробництва, інноваційні технології також дозволяють зменшити витрати на виробництво, що має позитивний вплив на загальну якість продукції;

- кваліфікація працівників, оскільки висококваліфіковані кадри, здатні ефективно працювати з сучасними технологіями та проводити належний контроль якості, це є важливим фактором для забезпечення високих стандартів якості, а також спеціалісти, які володіють необхідними знаннями та навичками, здатні впроваджувати новітні методи контролю і вдосконалення процесів виробництва, що дозволяє зменшити кількість дефектів та підвищити рівень продукції;

- сировина та матеріали, адже використання високоякісних та сертифікованих матеріалів безпосередньо впливає на кінцеві властивості продукції, її надійність, довговічність та безпеку, вибір постачальників сировини, що відповідають стандартам якості, є одним із ключових елементів у забезпеченні стабільної якості готової продукції;

- організація виробничого процесу, адже правильна організація виробництва, стандартизація та автоматизація процесів дозволяють значно зменшити варіативність якості та забезпечити випуск продукції, яка відповідає встановленим вимогам, високий рівень організації виробництва сприяє зниженню витрат на виправлення дефектів та досягненню високого рівня ефективності.

- маркетингові та сервісні аспекти, мова іде про післяпродажне обслуговування, наявність гарантійних умов та ефективна комунікація з

клієнтами відіграють важливу роль у сприйнятті якості продукції, забезпечення зворотного зв'язку з споживачами допомагає оперативно реагувати на зауваження та вдосконалювати продукцію в майбутньому;

- регуляторні та екологічні норми, адже дотримання екологічних стандартів та вимог до безпеки продукції може суттєво вплинути на її якість, вимоги до екологічності продукції, відповідність її міжнародним стандартам забезпечують довіру споживачів та сприяють підвищенню конкурентоспроможності товару на ринку.

Таким чином, цінові та нецінові фактори мають взаємозалежний вплив на якість продукції, причому нецінові фактори здебільшого визначають довгостроковий розвиток і стабільність виробничих процесів, що забезпечують стабільно високу якість на всіх етапах циклу виробництва. Водночас, правильне поєднання цінових та нецінових факторів дозволяє підприємствам досягти оптимального рівня якості продукції, що відповідає вимогам споживачів і забезпечує їх задоволення.

1.2. Сучасні системи управління якістю в умовах цифровізації виробництва

Системи управління якістю продукції є основою для забезпечення стабільності та конкурентоспроможності підприємств у сучасних умовах економіки. В умовах стрімкого розвитку технологій та інтеграції цифрових рішень у виробничі процеси, питання впровадження сучасних систем управління якістю набувають особливої актуальності. Цифровізація виробництва змінює не тільки способи виробництва продукції, але й підходи до моніторингу та контролю якості на всіх етапах її створення. Важливим є також розвиток автоматизації, Інтернету речей (IoT), аналізу великих даних та використання штучного інтелекту, що дозволяє значно підвищити ефективність і точність управління якістю.

Актуальність дослідження сучасних систем управління якістю в умовах

цифровізації виробництва обумовлена низкою факторів. З одного боку, постійно зростаючі вимоги до якості продукції в умовах глобалізації ринку та конкурентного середовища вимагають від підприємств використання новітніх технологій для досягнення високих стандартів якості. З іншого боку, цифровізація створює нові можливості для оптимізації виробничих процесів, зниження витрат, підвищення продуктивності та швидкості реагування на зміни в попиті та вимогах споживачів.

Впровадження цифрових технологій у систему управління якістю дозволяє створити гнучкі, адаптивні моделі управління, які здатні своєчасно виявляти відхилення від встановлених стандартів та швидко коригувати виробничі процеси. Крім того, цифровізація відкриває можливості для впровадження новітніх методів контролю якості, таких як автоматизований моніторинг, використання сенсорних систем для вимірювання параметрів продукції в реальному часі, а також застосування штучного інтелекту для прогнозування потенційних дефектів.

Таким чином, дослідження сучасних систем управління якістю в умовах цифровізації виробництва є важливим для розуміння того, як новітні технології змінюють підходи до забезпечення якості продукції та допомагають підприємствам досягти високої ефективності в умовах сучасної економіки. В той же час, сучасний менеджмент якості включає кілька основних аспектів, які взаємодіють і дозволяють ефективно організувати процеси на підприємстві (рис. 1.4).

Дослідимо більш детально, що собою являє «система якості». *Система якості* – це сукупність взаємопов'язаних елементів, які забезпечують здатність організації здійснювати діяльність, орієнтовану на досягнення встановлених вимог до якості продукції, послуг чи процесів. Вона охоплює політику, стратегії, процедури, ресурси та інструменти, необхідні для планування, управління та контролю за якістю на всіх етапах виробництва та надання послуг.

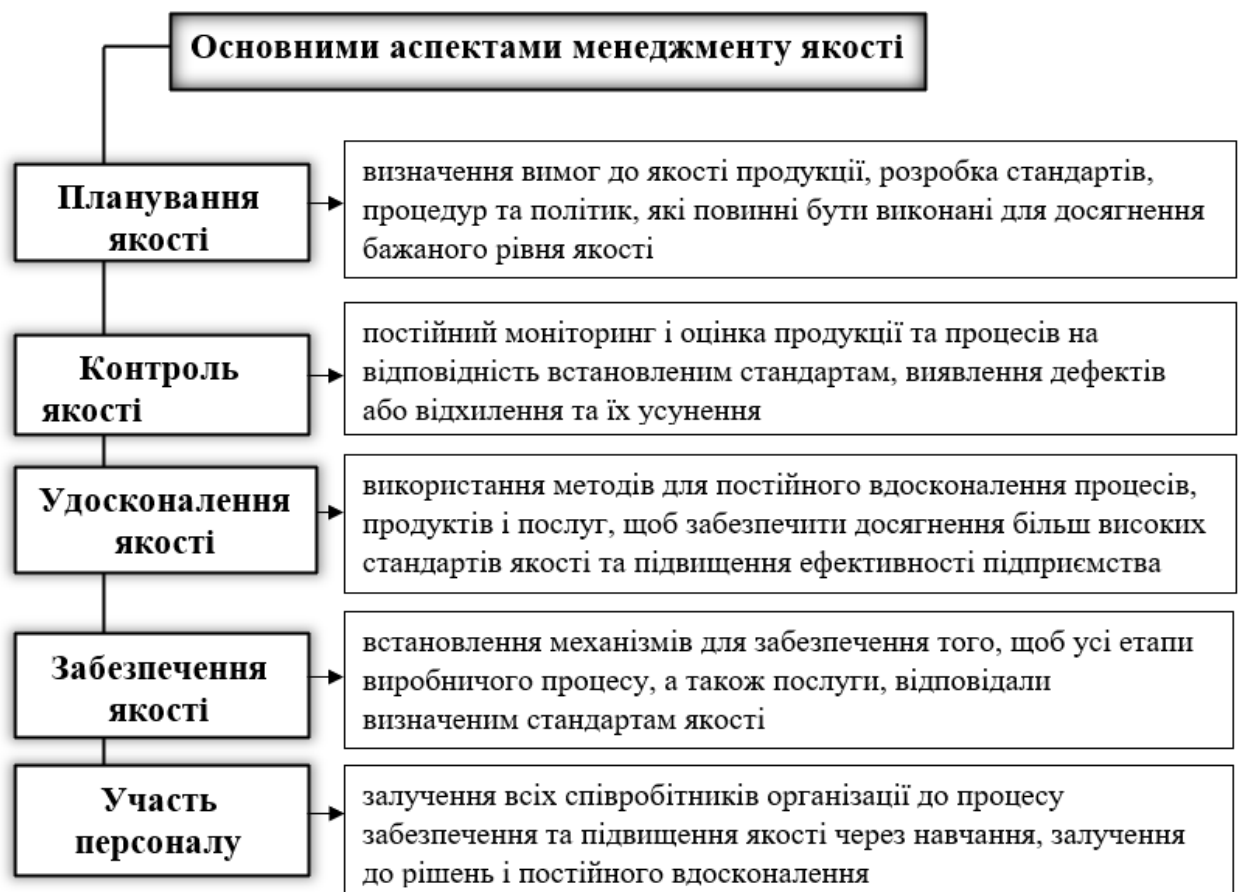

Рисунок 1.4 – Ключові складові організації процесу з управління якістю
Джерело: складено за матеріалами [25, с. 114]

В таблиці 1.4 представлено основні елементи системи якості.

Таблиця 1.4 – Основні елементи системи якості на виробничому підприємстві

№ з/п	Компоненти системи якості	Характеристика
1	2	3
1	Політика якості	основні принципи і цілі, що виконують напрямки та переваги у сфері управління якістю на підприємстві. Вона визначає стратегічний підхід до якості та включає плани забезпечення високих стандартів якості
2	Стандарти та вимоги якості	нормативні документи, що пропонують конкретні вимоги до продукції або послуг. Це можуть бути міжнародні, національні або галузеві стандарти, такі як ISO 9001, ISO 14001, ISO 22000, які сприяють відповідності продукції вимогам ринку та законодавства
3	Процеси процедури	чітко визначені робочі інструкції та методики, які описують, як виконують завдання і забезпечують необхідний рівень якості на всіх етапах виробництва або надання послуг
4	Управління документами записами	система документування всіх процесів, процедур, звітів і результатів контролю якості, що дозволяє досліджувати та аналізувати ефективність системи якості

Продовження таблиці 1.4

1	2	3
5	Ресурси та інфраструктура	людські, технічні та фінансові ресурси, необхідні для підтримки ефективної якості системи. Це включає наявність кваліфікованого персоналу, сучасного обладнання та інфраструктури для забезпечення належного рівня якості
6	Контроль і моніторинг	процедури контролю якості на різних етапах виробничого процесу для виявлення дефектів та відхилення від встановлених стандартів. Включає в себе тестування, інспекцію та аудит продукції або послуг
7	Постійне вдосконалення	основний принцип якості сучасної системи, який виникає в постійному аналізі процесів, виявлені проблеми та їх використання, що дозволяє підвищити рівень якості та ефективність підприємства
8	Зворотний зв'язок і аналіз	регулярний аналіз результатів діяльності системи якості, зокрема через зворотній зв'язок із споживачами, моніторинг проблем і рекомендацій, щоб своєчасно коригувати стратегію або процеси

Джерело: складено автором

То ж, призначення системи якості полягає в забезпеченні стабільного та високого рівня якості продукції або послуг протягом усього циклу їх створення та надання. Вона спрямована на досягнення високого рівня задоволення потреб споживачів, відповідність вимогам стандартів, нормативних актів та забезпечення ефективності виробничих процесів. Система якості передбачає розробку та підтримку організаційної структури, методологій, процедур і ресурсів, що забезпечують досягнення поставлених цілей, підвищення конкурентоспроможності підприємства, оптимізацію внутрішніх процесів та сприяють безперервному вдосконаленню продукції та послуг. Вона також дозволяє підприємству гнучко реагувати на зміни в ринкових умовах і вимогах споживачів, забезпечуючи постійну відповідність продукції високим стандартам якості (рис. 1.5).

В той же час, *процес управління якістю на підприємстві* – це комплекс організаційних, технічних та економічних заходів, спрямованих на забезпечення і підтримання стабільного рівня якості продукції чи послуг на всіх етапах їх створення і надання. Він включає в себе планування, контроль, забезпечення та вдосконалення якості через систематичне застосування різних методів та інструментів для моніторингу та оцінки якості, а також для

коригування процесів у разі відхилень від встановлених стандартів.

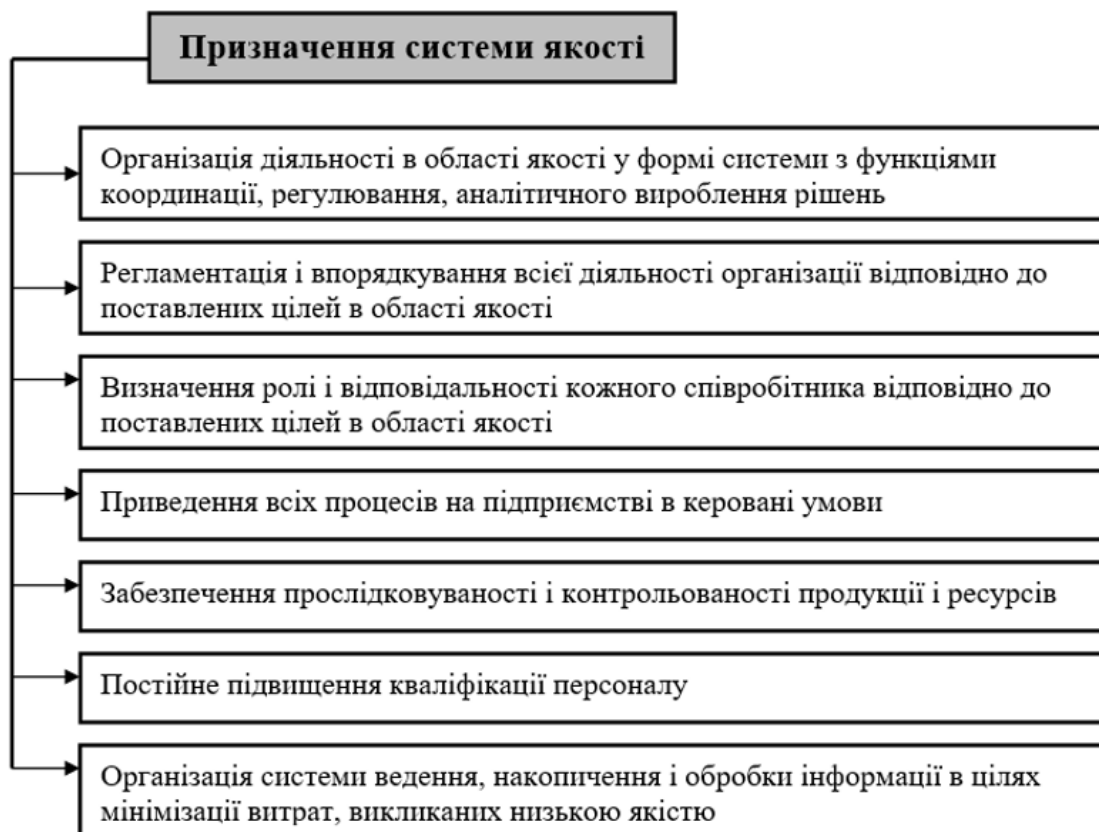

Рисунок 1.5 – Основне призначення системи якості на підприємствах

Джерело: складено автором

Процес управління якістю на підприємстві має бути організований поетапно і значною мірою визначається обраною концепцією розвитку підприємства та його стратегією у сфері забезпечення якості (рис. 1.6).

Кожен етап управління якістю має відповідати загальним цілям підприємства, враховувати його специфіку діяльності, рівень технологічного розвитку, особливості продукції або послуг, а також вимоги ринку й очікування споживачів. При цьому стратегія якості повинна інтегруватися у загальну корпоративну стратегію і бути спрямованою на довгострокове підвищення конкурентоспроможності, ефективності виробничих процесів та стійкого розвитку підприємства.

Правильна побудова процесу управління якістю забезпечує підприємству можливість оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, впроваджувати інновації, оптимізувати внутрішні процеси і постійно підвищувати рівень задоволення споживачів.

Рисунок 1.6 – Основні етапи процесу

управління якістю продукції на підприємстві

Джерело: складено автором

У науковій літературі виділяють основні концепції (стратегії) менеджменту якості, що представлені на рис. 1.7, а також сучасні підходи, систематизовані в таблиці 1.5.

Під концепціями менеджменту якості розуміють сукупність теоретичних положень, принципів та практичних методів, спрямованих на забезпечення стабільного і високого рівня якості продукції чи послуг на всіх етапах їх розробки, виробництва, реалізації та післяпродажного обслуговування. Ці підходи враховують еволюцію вимог ринку, інноваційні процеси, зростання ролі цифрових технологій у виробництві та зосереджені на підвищенні задоволеності споживачів і формуванні довгострокових конкурентних переваг підприємства [33, С. 25].

Таким чином, вибір і впровадження тієї чи іншої концепції менеджменту якості є стратегічним рішенням підприємства і базується на його місії, цілях,

ресурсних можливостях та специфіці галузі діяльності.

КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

- система якості (Quality System);
- система менеджменту, заснована на управлінні якістю (Quality Driven Management System);
- загальне управління якістю (Total Quality Management);
- забезпечення якості (Quality Assurance);
- управління якістю (Quality Control);
- статистичний контроль якості (Statistical Quality Control);
- система забезпечення якості (Quality Assurance System);
- гарантія продукції (Product Assurance);
- загальний виробничий менеджмент (Total Manufacturing Management);
- передовий виробничий досвід (Good Manufacturing Practices);
- система управління виробничими ресурсами (Environmental Management System);
- загальний менеджмент якості в сфері охорони навколишнього середовища (Environmental TQM);
- загальне забезпечення виробництва (Total Manufacturing Assurance);
- інтегрований менеджмент процесів (Integrated Process Management);
- менеджмент з метою поліпшення якості (Management for Quality Improvement);
- система впровадження безперервних покращень (Continuos Improvement Implementation System);
- повне перетворення якості (Total Quality Transformation);
- менеджмент системи якості (Quality System Management).

Рисунок 1.7 – Класичні концепції управління якістю
продукції та послуг

Джерело: складено автором

Таблиця 1.5 – Сучасні концепції (стратегії) менеджменту якості

Концепція	Основна ідея	Ключові принципи	Мета
1	2	3	4
1. Концепція Total Quality Management (TQM) – управління якістю на всіх етапах	Управління якістю є процесом, що охоплює всі рівні та підрозділи підприємства, і забезпечує участь кожного співробітника в забезпеченні якості	- Підвищення задоволеності споживачів. - Взаємодія всіх рівнів організації в управлінні якістю. - Постійне вдосконалення процесів. - Залучення всього персоналу підприємства до підвищення якості. - Використання статистичних методів для контролю та підвищення якості.	Забезпечити стабільність та високу якість продукції або послуг через активну участь усіх працівників підприємства.

Продовження таблиці 1.5

1	2	3	4
2. Концепція Six Sigma – шість сигм	Підхід, орієнтований на мінімізацію дефектів і відхилень у процесах, що дозволяє досягти рівня якості, де ймовірність дефекту не перевищує 3,4 на мільйон операцій.	<ul style="list-style-type: none"> - Зосередження на досягнення стабільних і бездефектних результатів. - Використання статистичних методів для вимірювання та зменшення варіативності. - Постійне вдосконалення процесів. - Орієнтація на потреби і вимоги споживачів. 	Досягнення максимально можливого рівня якості та мінімізація витрат через зменшення кількості дефектів і помилок.
3. Концепція Кайдзен	Японська концепція, що означає "безперервне вдосконалення". Вона базується на ідеях постійного покращення, як великих, так і малих, і включає всі рівні співробітників.	<ul style="list-style-type: none"> - Постійне і поступове вдосконалення процесів. - Залучення всіх співробітників до процесу покращення. - Мінімізація витрат та підвищення ефективності через мале, але постійне покращення. 	Досягнення високої якості через безперервне вдосконалення на всіх етапах і рівнях.
4. Концепція "Just-in-Time" (JIT) – точно вчасно	Концепція зосереджена на максимальній ефективності виробництва за рахунок оптимізації запасів та поточної поставки більшості матеріалів і компонентів.	<ul style="list-style-type: none"> - Мінімізація запасів та витрат на їх утримання. - Постачання матеріалів та комплектуючих точно в момент, коли вони потрібні. - Зменшення часу виробничих циклів. 	Підвищити якість через зменшення витрат на підвищення ефективності виробничих процесів та забезпечення своєчасної поставки продукції.
5. Концепція Benchmarking – порівняльний аналіз	Порівняння процесів та результатів підприємства з кращими практиками та досягненнями конкурентів або інших організацій, щоб визначити можливості для покращення.	<ul style="list-style-type: none"> - Порівняння з найкращими підприємствами в галузі. - Вивчення досвіду лідерів і впровадження їх практик. - Виявлення слабких місць у власних процесах і усунення їх. 	Підвищення рівня якості через адаптацію та використання кращих практик в галузі.

Продовження таблиці 1.5

1	2	3	4
6. Концепція "Quality Function Deployment" (QFD) – розгортання функцій якості	Підхід зосереджених вимог на переведені потреби і споживачів у технічні характеристики продукції.	- Залучення клієнтів до процесу розробки продукту. - Виявлення вимог споживачів та перетворення їх у вимогах до процесів і характеристик продукту. - Використання спеціальних інструментів, таких як матриця якості .	Забезпечення того, щоб кінцева вимога продукції повністю відповідала споживачам.
7. Концепція Lean Management – управління витратним виробництвом	Підхід орієнтований на максимальне використання всіх видів витрат і неефективних процесів при збереженні або підвищенні якості продукції.	- Усунення втрат (часу, ресурсів, енергії) через оптимізацію процесів. - Покращення потоку робіт і зменшення непотрібних операцій. - Залучення співробітників до вирішення проблем і вдосконалення процесів.	Підвищення якості за рахунок зменшення витрат і підвищення ефективності.

Джерело: складено автором

Надзвичайно важливою є роль міжнародної організації ISO (International Organization for Standardization) у сфері менеджменту якості є надзвичайно важливою і визначальною.

ISO виступає глобальним координаційним центром у розробці, гармонізації та впровадженні міжнародних стандартів, які регулюють вимоги до якості продукції, послуг, процесів та систем управління. Основна мета діяльності ISO полягає у сприянні підвищенню ефективності виробництва, забезпеченні безпеки продукції, полегшенні міжнародної торгівлі та розвитку інновацій шляхом встановлення єдиних вимог і критеріїв якості.

Стандарти ISO, зокрема серії ISO 9000 (менеджмент якості), ISO 14000 (екологічний менеджмент), ISO 45000 (менеджмент охорони праці), мають такі ключові функції:

- уніфікація підходів до якості – формують єдині вимоги до систем управління якістю у різних країнах і галузях, забезпечуючи взаємну довіру між виробниками, споживачами та регуляторами;

- орієнтація на споживача – спрямовані на підвищення рівня

задоволеності споживачів за рахунок постійного вдосконалення якості продукції та послуг;

- сприяння безперервному вдосконаленню – стандарти ISO стимулюють підприємства до постійного поліпшення виробничих процесів, організаційних процедур і результативності;

- забезпечення конкурентоспроможності – сертифікація за стандартами ISO підвищує репутацію підприємства на міжнародному ринку та відкриває доступ до нових ринкових можливостей;

- гармонізація законодавства та практик – сприяє приведенню національних стандартів у відповідність до міжнародних норм, полегшуючи інтеграцію підприємств у світову економіку.

Таким чином, діяльність ISO і застосування її стандартів є фундаментальними для створення ефективних систем менеджменту якості, що відповідають вимогам глобалізованого ринку, підвищують ефективність виробництва і сприяють сталому розвитку підприємств.

1.3. Стандартизація та сертифікація як інструмент підвищення якості продукції

В умовах глобалізації економіки, зростаючої конкуренції та посилення вимог споживачів до якості товарів і послуг, питання стандартизації та сертифікації системи якості набувають особливої ваги для виробничих підприємств. Забезпечення стабільної якості продукції є критичним чинником підвищення конкурентоспроможності, розширення ринків збуту та зміцнення довіри споживачів. Стандартизація дозволяє встановити єдині вимоги до виробничих процесів та кінцевої продукції, а сертифікація засвідчує відповідність цим вимогам на офіційному рівні.

Особливої актуальності ці процеси набувають в умовах цифровізації виробництва та інтеграції в міжнародні економічні системи, де сертифікація за міжнародними стандартами, зокрема серії ISO 9000, є обов'язковою умовою

участі у глобальних ланцюгах постачання. У сучасних реаліях України, зокрема в умовах економічних викликів і військового стану, виробничі підприємства повинні прагнути до підвищення довіри з боку як внутрішніх, так і зовнішніх партнерів. Саме стандартизація та сертифікація систем управління якістю сприяють зміцненню репутації, залученню інвестицій і забезпеченню стійкого розвитку.

Таким чином, дослідження особливостей процесів стандартизації та сертифікації системи якості продукції на виробничому підприємстві є вкрай актуальним і має важливе практичне значення для забезпечення сталого функціонування та розвитку українських підприємств в умовах сучасної економічної динаміки.

Із розвитком науково-технічного прогресу питання забезпечення якості продукції не спрощується, а, навпаки, набуває все більшої складності. Застосування лише традиційних підходів, зокрема контроль якості виключно на стадії випуску кінцевої продукції, в сучасних умовах є недостатнім і малоефективним. Для досягнення високого рівня якості необхідно впроваджувати комплексні методи управління якістю, які охоплюють усі етапи життєвого циклу продукції – від розробки до реалізації та обслуговування.

У науковій літературі виділено різноманітні методи оцінки рівня якості продукції, кожен з яких має свої особливості й сфери застосування залежно від специфіки продукції, виробничих процесів та вимог споживачів. Основні методи оцінки якості систематизовано та представлено на рис. 1.8.

Рисунок 1.8 – Основні методи оцінки рівня якості продукції

Джерело: побудовано автором за матеріалами [31, С. 131]

У процесі оцінки рівня якості продукції на виробничих підприємствах застосовуються різноманітні методи, що відрізняються за підходами до аналізу якісних характеристик і обсягом врахованої інформації. Вибір методу залежить від цілей дослідження, специфіки продукції, доступності даних та необхідного рівня точності. Для систематизації підходів основні методи оцінки якості представлені у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6 – Характеристика методів оцінки якості продукції

Метод оцінки якості	Характеристика
Диференціальний метод	Передбачає окрему оцінку кожної якісної характеристики продукції без об'єднання в загальну інтегральну оцінку. Дозволяє виявити сильні й слабкі сторони окремих параметрів.
Комплексний метод	Оцінює сукупність характеристик продукції одночасно шляхом інтеграції окремих показників у єдину оцінку якості, що дає змогу врахувати багатофакторний вплив.
Метод середньозважених показників	Базується на розрахунку середнього значення якісних характеристик із урахуванням їх вагомості (значущості) для кінцевої якості продукції.
Метод балів (рейтинговий)	Передбачає оцінювання кожного параметра за шкалою балів, після чого обчислюється сумарний бал для визначення рівня якості продукції. Застосовується для наочності та порівняльного аналізу.
Метод експертних оцінок	Ґрунтується на узагальненні думок фахівців та експертів у відповідній галузі щодо якості продукції. Застосовується за умов недостатності кількісних даних.
Метод функціонально-вартісного аналізу (ФВА)	Орієнтований на оцінку відповідності витрат на виробництво певної функціональної корисності продукції, з метою оптимізації якості та зменшення собівартості.
Змішаний метод	Поєднує елементи комплексного та диференціального методів, дозволяючи одночасно оцінити окремі показники та сформулювати загальне уявлення про рівень якості продукції.

Джерело: побудовано автором за матеріалами [31, С. 131]

На рисунку 1.9 представлено методи визначення якості продукції

Рисунок 1.9 – Класифікація індикаторів методів визначення якості

Джерело: побудовано автором за матеріалами [25]

Стандартизація забезпечує суспільству єдність вимог до якості, безпеки та сумісності продукції й послуг, сприяє розвитку інновацій, підвищенню економічної ефективності та захисту споживачів. Отже, *стандартизація* – це діяльність, спрямована на встановлення і застосування правил, норм і вимог з метою упорядкування різних видів діяльності та їх результатів у певних галузях. Вона передбачає створення єдиних підходів до розробки, виробництва, експлуатації продукції, забезпечення її безпеки, сумісності, взаємозамінності та якості, а також сприяє зниженню витрат і підвищенню ефективності виробничих процесів. Стандартизація є ключовим елементом для забезпечення стабільного функціонування економіки в умовах глобалізації та міжнародної конкуренції. На рисунку 1.10 наведено функції стандартизації.

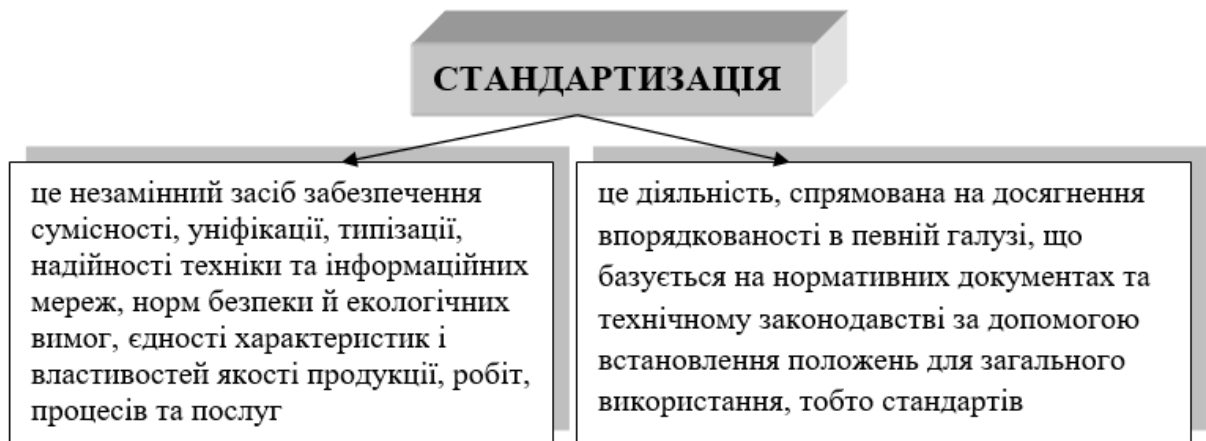

Рисунок 1.10 – Функціонал стандартизації

Джерело: побудовано автором за матеріалами [26]

Стандарт – це нормативний документ, розроблений на основі консенсусу і затверджений компетентним органом, який встановлює для загального і багаторазового використання правила, інструкції чи характеристики щодо діяльності або її результатів. Стандарт встановлює вимоги до якості продукції, послуг, процесів або систем управління, сприяючи підвищенню надійності, безпеки, взаємної сумісності та екологічності.

Базові стандарти – це нормативні документи, що визначають загальні положення, терміни, класифікацію, основні принципи та методологічні підходи до стандартизації у певній сфері. Вони створюють методичну основу для розроблення інших стандартів і забезпечують єдність термінології,

методів випробувань, оцінки відповідності, що є критично важливим для систематизації знань і ефективного регулювання галузевих процесів.

Стандарти на процеси – це стандарти, що встановлюють вимоги до окремих етапів або всього процесу виробництва, надання послуг, проектування, експлуатації чи утилізації. Вони спрямовані на забезпечення стабільної якості кінцевого продукту через регламентацію технологічних процедур, методів контролю та управління процесами.

Стандарти на процеси дозволяють мінімізувати ризики, пов'язані з відхиленням від встановлених вимог, та сприяють підвищенню ефективності виробничої діяльності.

Сертифікація є важливим елементом системи управління якістю продукції, оскільки підтверджує відповідність продукції, процесів або систем управління встановленим стандартам, нормативним документам чи вимогам споживачів. Вона виступає гарантією стабільної якості, безпеки й надійності продукції, підвищує довіру споживачів і партнерів, сприяє зміцненню репутації підприємства та розширенню його ринкових можливостей.

На виробничих підприємствах сертифікація виконує кілька ключових функцій:

- *забезпечує контроль якості* на всіх етапах виробничого процесу;
- *сприяє впровадженню систем менеджменту якості* відповідно до міжнародних стандартів (зокрема ISO 9001);
- *знижує ризики виробництва неякісної продукції*, стимулює постійне вдосконалення виробничих процесів і забезпечує конкурентні переваги на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Сертифікація – це процедура підтвердження третьою стороною того, що продукція, процеси або системи відповідають певним вимогам, викладеним у стандартах або нормативних актах. В таблиці 1.7 представлено основні види сертифікації, серед яких є обов'язкова сертифікація та добровільна, також сертифікація системи управління, персоналу та процесів з їх характеристиками.

Таблиця 1.7 – Види сертифікації якості

Тип сертифікації	Характеристика
1	2
Обов'язкова сертифікація	Проводиться відповідно до вимог законодавства; є обов'язковою для певних видів продукції, що впливають на безпеку людей, навколишнього середовища чи держави.
Добровільна сертифікація	Ініціюється виробником або постачальником для підтвердження якості продукції понад обов'язкові вимоги; сприяє підвищенню конкурентоспроможності.
Сертифікація систем менеджменту	Підтверджує відповідність системи управління підприємства (наприклад, системи якості за ISO 9001) встановленим міжнародним або національним стандартам.
Сертифікація персоналу	Підтверджує кваліфікацію та компетентність працівників у певних галузях діяльності.
Сертифікація процесів	Оцінює відповідність виробничих або управлінських процесів стандартам, з метою оптимізації їх ефективності та якості кінцевої продукції.

Джерело: побудовано автором за матеріалами [25]

Органи сертифікації в Україні виконують важливу роль у забезпеченні якості продукції, відповідності стандартам і нормативним вимогам. Вони здійснюють оцінку відповідності та видачу сертифікатів, що підтверджують, що продукція, процеси чи системи управління відповідають встановленим стандартам або вимогам (табл. 1.8).

Таблиця 1.8 – Основні органи сертифікації України та їх функції

Орган сертифікації	Функції	Характеристика
1	2	3
Державне підприємство "УкрСЕПРО"	<ul style="list-style-type: none"> - Сертифікація продукції відповідно до державних стандартів. - Оцінка відповідності продукції вимогам нормативних актів та стандартів. 	Це було головне державне підприємство, яке здійснювало сертифікацію продукції до 2017 року. Після скасування системи "УкрСЕПРО", його функції були передані іншим організаціям.
Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту прав споживачів (Держспоживстандарт України)	<ul style="list-style-type: none"> - Нагляд за відповідністю харчових продуктів і лікарських засобів державним стандартам. - Оцінка відповідності продукції вимогам щодо безпеки та якості. 	Здійснює контроль якості та безпеки харчових продуктів, медикаментів та інших товарів на території України.
Органи сертифікації, акредитовані відповідно до міжнародних стандартів (ISO/IEC 17065)	<ul style="list-style-type: none"> - Сертифікація продукції на відповідність міжнародним стандартам якості (ISO 9001, ISO 14001, ISO 45001 тощо). - Проведення добровільної сертифікації. 	Органи, акредитовані згідно з міжнародними стандартами (ISO/IEC 17065), які займаються сертифікацією продукції, що відповідає міжнародним вимогам щодо якості, безпеки та екологічності.

Продовження таблиці 1.8

1	2	3
Українські науково-дослідні інститути та лабораторії	<ul style="list-style-type: none"> - Проведення технічних випробувань та оцінки відповідності продукції технічним вимогам. - Сертифікація окремих видів продукції в специфічних галузях (медичні вироби, будівельні матеріали). 	Інститути та лабораторії, які проводять спеціалізовані випробування та сертифікацію продукції в окремих сферах, таких як медичні та технічні вироби.
Міжнародні сертифікаційні органи, представлені в Україні	<ul style="list-style-type: none"> - Сертифікація продукції згідно з міжнародними стандартами (ISO, HACCP, GMP тощо). - Оцінка відповідності продукції до міжнародних стандартів для подальшого експорту. 	Міжнародні сертифікаційні компанії, такі як TÜV Rheinland, SGS, Bureau Veritas, надають послуги сертифікації для українських підприємств, зокрема для експорту продукції на міжнародні ринки.

Джерело: побудовано автором за матеріалами [24]

Ці органи сертифікації в Україні займаються не лише сертифікацією, а й надають консультаційні послуги, допомагають підприємствам адаптуватися до змін у національних і міжнародних стандартах, а також проводять навчання й сертифікацію працівників з метою покращення якості виробничих процесів.

Тож можемо сказати, що стандартизація та сертифікація є невід'ємними інструментами, що сприяють підвищенню якості продукції на всіх етапах її життєвого циклу, від розробки до споживання. Ці процеси дозволяють підприємствам створювати та підтримувати продукцію, яка відповідає встановленим вимогам та міжнародним стандартам, що є критично важливим для забезпечення конкурентоспроможності на глобальному ринку.

Процес стандартизації визначає чіткі норми та вимоги щодо якості продукції, технологій, безпеки та екологічних аспектів, що сприяє зниженню виробничих ризиків, підвищенню ефективності підприємств та зменшенню варіативності продукції. Стандарти встановлюють єдині критерії для всіх учасників ринку, що дозволяє забезпечити високий рівень якості та безпеки товарів і послуг.

Сертифікація є важливим інструментом підтвердження відповідності продукції цим стандартам, що в свою чергу створює основу для довіри споживачів і партнерів до продукції підприємства. Вона є гарантією того, що

виробництво здійснюється згідно з вимогами якості, що підвищує рівень задоволеності споживачів і зміцнює репутацію підприємства.

Сертифікація також відкриває нові можливості для підприємств на міжнародних ринках, забезпечуючи їх відповідність вимогам і стандартам інших країн, що є важливим для успішної реалізації експортної продукції. Водночас процес сертифікації дозволяє мінімізувати ймовірність дефектів та браку у продукції, що безпосередньо впливає на зниження витрат, пов'язаних із рекламаціями та поверненням товару.

Важливою складовою стандартизації і сертифікації є їх роль у формуванні стратегії управління якістю на підприємстві. Вони допомагають організувати постійний контроль якості, що в свою чергу дозволяє не лише підтримувати поточний рівень якості, а й здійснювати його постійне вдосконалення, адаптуючись до змінюваних вимог ринку та нормативних актів.

Таким чином, стандартизація та сертифікація є потужними інструментами підвищення якості продукції, сприяючи сталому розвитку підприємств, їх конкурентоспроможності на глобальному ринку, а також забезпечуючи довіру споживачів до продукції та послуг. Вони мають вирішальне значення для забезпечення стабільності і розвитку національної та міжнародної економіки.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОГО СТАНУ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ТОВ «ПРОФІ СТАН»

2.1. Загальна характеристика діяльності досліджуваного підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «ПРОФІ СТАН» було засноване у січні 2007 року на базі окремого підрозділу заводу «Червона зірка». Сьогодні компанія впевнено позиціонує себе на українському ринку як сучасне виробниче підприємство, що спеціалізується на проектуванні, виробництві та обслуговуванні сільськогосподарської техніки, нестандартного устаткування та металоконструкцій.

Підприємство розташоване у місті Кропивницький за адресою: вул. Київська, 2-Б. Виробничі площі становлять 5800 м², оснащені понад 100 одиницями сучасного металообробного, пресового, зварювального та вантажопідйомного обладнання. На підприємстві працює близько 50 висококваліфікованих фахівців, які здійснюють повний цикл виробництва – від проектування до виготовлення та сервісного обслуговування продукції.

На рисунку 2.1 представлено основні види діяльності досліджуваного підприємства.

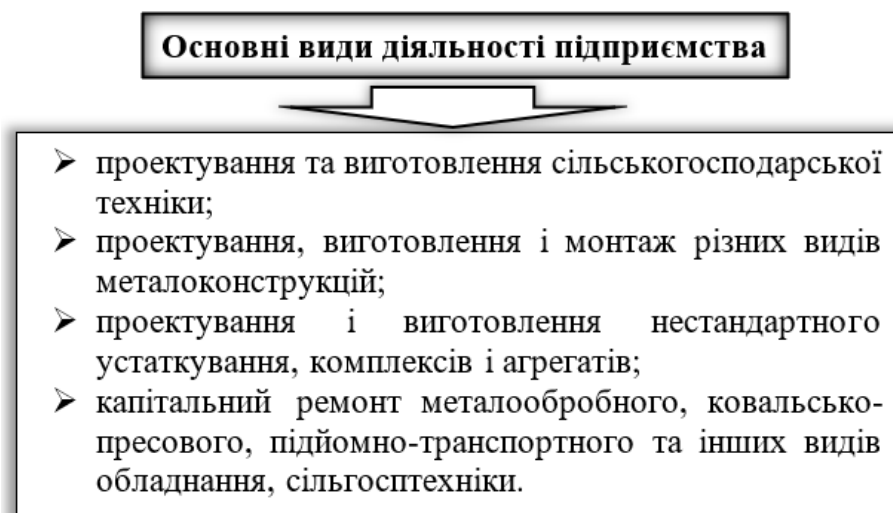

Рисунок 2.1 – Ключові напрямки діяльності ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Джерело: побудовано автором за матеріалами Додатку А

Для виконання цих завдань на підприємстві діє виробничо-технологічне бюро, яке займається розробкою технічної документації на нове або специфічне обладнання.

На рисунку 2.2 узагальнено ключові цілі та предмет діяльності досліджуваного підприємства, більш детальна інформація зазначена у Статуті підприємства (Додаток А).

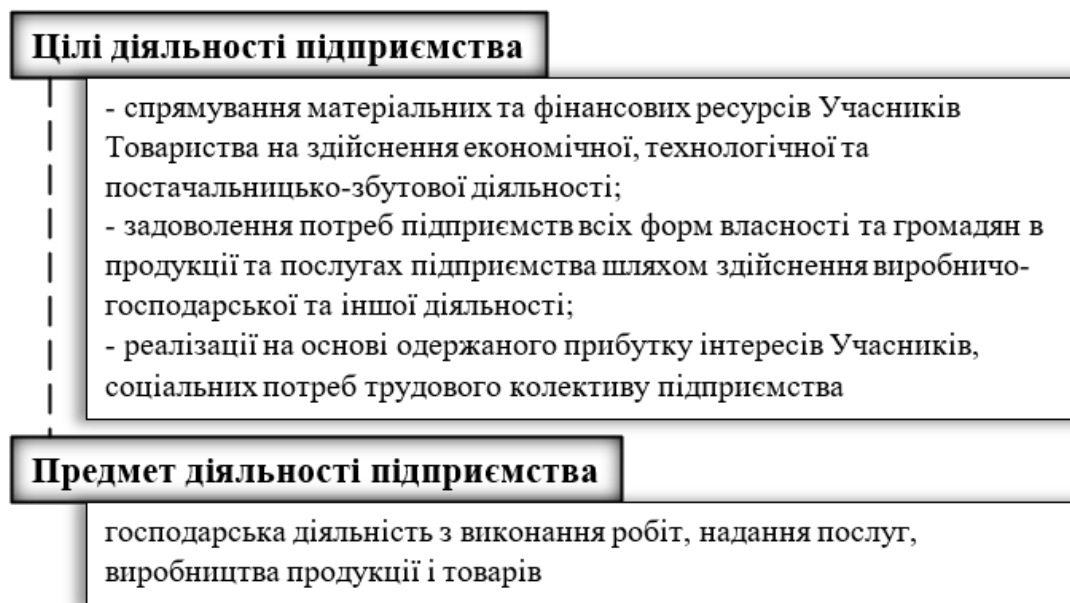

Рисунок 2.2 – Цілі та предмет діяльності ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Джерело: побудовано автором за матеріалами Додатку А

ТОВ «ПРОФІ СТАН» є юридичною особою, що діє на підставі Статуту, Закону України «Про господарські товариства» та інших чинних нормативно-правових актів. Підприємство має власний баланс, банківські рахунки, штампи, логотип та інші атрибути суб'єкта господарювання.

Основними засадами діяльності є самофінансування, самоокупність і господарський розрахунок. Вищим органом управління є Загальні збори учасників, які приймають стратегічні рішення, обирають голову зборів та затверджують зміни до Статуту. Матеріальна відповідальність працівників визначається згідно з чинним трудовим законодавством.

ТОВ «ПРОФІ СТАН» має Резервний фонд, який становить 25% від статутного капіталу, що забезпечує фінансову стійкість компанії у випадку непередбачуваних ситуацій.

Підприємство має високий рівень технічної оснащеності та постійно

намагається оновлювати обладнання відповідно до інноваційних тенденцій. Застосовуються сучасні технології розкрою, гнуття, штампування, фрезерування, зварювання та термообробки металу, що дозволяє виготовляти продукцію найвищої якості.

ТОВ «ПРОФІ СТАН» приділяє значну увагу розвитку людського капіталу. Організуються навчання, підвищення кваліфікації та перепідготовка працівників відповідно до актуальних вимог ринку праці.

Підприємство гарантує безпечні умови праці, додержуючись стандартів охорони праці, екології та соціальної відповідальності.

Продукція сільськогосподарського призначення, вироблена ТОВ «ПРОФІ СТАН», бере участь у державній програмі підтримки вітчизняних виробників, що дозволяє покупцям компенсувати до 40% вартості придбаної техніки.

Підприємство активно підтримує колектив, надаючи додаткові пільги працівникам, організовуючи соціальні заходи та забезпечуючи сприятливий мікроклімат у трудовому колективі.

Тож, Статут ТОВ «ПРОФІ СТАН» є основним установчим документом, який визначає організаційно-правову модель функціонування підприємства. Він виступає правовою основою для всіх аспектів діяльності товариства — від формування органів управління до регулювання майнових відносин між учасниками.

Основні функції Статуту включають: правове регулювання, організацію управління, формування та використання майна; відповідальність учасників; врегулювання трудових відносин; процедури змін і припинення діяльності.

Статут закріплює правовий статус підприємства, порядок створення, права та обов'язки учасників, принципи управління, розподіл прибутків та покриття збитків. Він визначає, якими видами діяльності має право займатися товариство відповідно до законодавства України.

Документ встановлює структуру органів управління ТОВ «ПРОФІ СТАН», процедуру прийняття рішень, правила проведення Загальних зборів

учасників, їх компетенцію та права.

Він також регламентує порядок формування статутного капіталу, створення резервного фонду, розпорядження майном підприємства, а також механізми інвестування та фінансування.

У Статуті закладено принцип обмеженої відповідальності – учасники несуть ризики лише в межах своїх вкладів і не відповідають за зобов'язаннями товариства своїм особистим майном.

Статут узгоджує принципи взаємодії адміністрації з трудовим колективом, встановлює засади колективних договорів, професійної підготовки кадрів та безпеки праці. Описує порядок внесення змін до установчих документів, їх затвердження та реєстрації, а також процедури реорганізації чи ліквідації товариства.

Таким чином, Статут є обов'язковим інструментом для системного і прозорого ведення бізнесу, запобігання конфліктам між учасниками, підвищення довіри партнерів та інвесторів до діяльності ТОВ «ПРОФІ СТАН». Він забезпечує стабільність функціонування підприємства в умовах сучасного ринку та правового середовища.

Отже, ТОВ «ПРОФІ СТАН» – це гнучке, інноваційне підприємство, яке поєднує багаторічний досвід із сучасними технологіями виробництва. Завдяки орієнтації на якість, безперервне вдосконалення та клієнторієнтованість, компанія утримує стабільні позиції на ринку та має значний потенціал для подальшого розвитку в умовах євроінтеграції та глобалізації.

2.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Фінансово-господарський аналіз є важливою складовою оцінки економічного стану підприємства та ефективності його діяльності. Він дозволяє виявити основні тенденції розвитку, оцінити прибутковість, ліквідність, фінансову стійкість та рентабельність господарювання, а також визначити сильні та слабкі сторони в управлінні ресурсами.

У межах даного дослідження буде проведено фінансово-господарський аналіз діяльності ТОВ «ПРОФІ СТАН» за останні роки з 2020 по 2024 роки. Основою для розрахунків і висновків слугуватимуть показники первинної фінансової звітності підприємства, зокрема:

- Форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», яка відображає структуру активів, капіталу та зобов'язань досліджуваного підприємства;
- Форма №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», яка дає змогу оцінити динаміку доходів, витрат та чистого прибутку підприємства.

Аналіз дозволить комплексно оцінити фінансову стійкість, ефективність використання ресурсів та ділову активність ТОВ «ПРОФІ СТАН», що є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень і планування подальшого розвитку підприємства в умовах сучасного ринку.

На рисунку 2.3 наведено методику фінансового аналізу діяльності підприємства яка, в класичному розумінні, базується на трьох основних групах показників.

Рисунок 2.3 – Аналітичні блоки основних показників аналізу

Фінансово-господарської діяльності підприємства

Джерело: сформовано автором згідно загально визначених норм

Розпочнемо своє дослідження з аналізу активів підприємства, який є важливою складовою фінансово-господарського аналізу і дає можливість оцінити ефективність управління майном підприємства.

Він показує:

- структуру активів, тобто співвідношення між необоротними (довгостроковими) і оборотними (поточними) активами, що допомагає визначити стратегію використання ресурсів;

- динаміку змін вартості активів за різні періоди, що свідчить про розвиток підприємства або про наявність проблем у фінансово-господарській діяльності;

- якість активів, включно з ліквідністю оборотних засобів та ступенем зносу основних засобів;

- ефективність використання активів, через розрахунок таких показників, як коефіцієнт обіговості активів або фондівіддача;

- інвестиційну привабливість, оскільки стабільне зростання та ефективне використання активів часто є показником фінансової надійності компанії.

Завдяки проведеному аналізу активів (табл. 2.1), можна зробити висновки про загальну фінансову стійкість підприємства, його здатність розраховуватися за зобов'язаннями, залучати інвестиції та забезпечувати подальший розвиток.

Таблиця 2.1 – Аналіз активів підприємства, їх структури та динаміки

Показники	На кінець року					Абс. відх. 2024-2020
	2020	2021	2022	2023	2024	
1	2	3	4	5	6	7
I. Необоротні активи						
Основні засоби	3582,8	3585,9	4515,7	5130,4	4707,4	1124,6
первісна вартість	5211,9	5580,7	7120,8	8522,7	8841,6	3629,7
знос	1629,1	1994,8	2605,1	3392,3	4134,2	2505,1
Усього за розділом I	3582,8	3585,9	4515,7	5130,4	4707,4	1124,6
II. Оборотні активи						
Запаси	3038,0	3329,2	5023,4	9289,2	13107,0	10069
у тому числі готова продукція	534,8	1464,1	838,2	4686,9	5827,4	5292,6

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6	7
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2274,5	1518,4	2240,0	3498,6	3654,0	1379,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	138,2	254,8	3,8	249,1	-	-
у тому числі з податку на прибуток	137,6	254,8	-	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	490,4	979,8	1259,7	1092,2	864,9	374,5
Гроші та їх еквіваленти	1850,9	2498,4	3778,8	3045,0	3174,9	1324
Витрати майбутніх періодів	10,0	10,0	10,0	37,7	37,7	27,7
Інші оборотні активи	358,6	54,7	48,5	150,9	96,9	-261,7
Усього за розділом II	8160,6	8645,3	12364,2	17362,7	20935,4	12775

Джерело: складено автором за даними Додатків Б,В,Г,Д,Е.

Аналізуючи динаміку активів ТОВ «ПРОФІ СТАН» за період 2020–2024 років, можна відзначити ряд важливих тенденцій у структурі й зміні активів підприємства (рис. 2.4).

Необоротні активи підприємства, представлені в основному основними засобами, за досліджуваний період зросли з 3582,8 тис. грн у 2020 році до 4707,4 тис. грн у 2024 році, що свідчить про абсолютне приростання на 1124,6 тис. грн.

Первісна вартість основних засобів збільшилася з 5211,9 тис. грн у 2020 році до 8841,6 тис. грн у 2024 році (+3629,7 тис. грн), що вказує на активне оновлення та модернізацію виробничих фондів. Водночас спостерігається істотне зростання суми їх зносу — з 1629,1 тис. грн до 4134,2 тис. грн (+2505,1 тис. грн), що частково нівелює ефект від збільшення первісної вартості.

Загалом, приріст необоротних активів є позитивним сигналом, проте зростання зносу вимагає посиленої уваги до амортизаційної політики та оновлення виробничого обладнання.

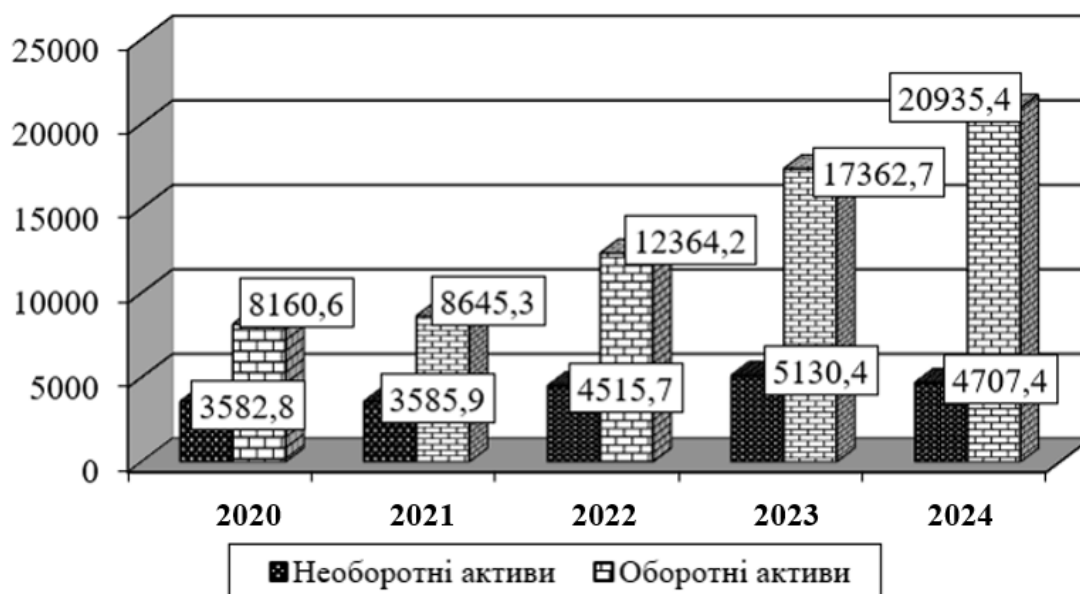

Рисунок 2.4 – Динаміка активів у сфері постійного та оборотного капіталу ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Джерело: побудовано за матеріалами Додатків Б,В,Г,Д,Е

Оборотні активи ТОВ «ПРОФІ СТАН» демонструють істотне зростання: з 8160,6 тис. грн у 2020 році до 20935,4 тис. грн у 2024 році, що складає приріст на 12775 тис. грн. Така динаміка свідчить про активізацію господарської діяльності підприємства.

Структурні зміни серед оборотних активів виглядають наступним чином:

- запаси збільшилися з 3038,0 тис. грн до 13107,0 тис. грн (+10069 тис. грн), що свідчить про нарощування обсягів виробництва або заготовок, однак водночас вказує на можливі ризики надлишкового товарного запасу.

- готова продукція істотно зросла з 534,8 тис. грн до 5827,4 тис. грн (+5292,6 тис. грн), що може вказувати на затримки в реалізації або свідоме накопичення продукції з метою формування стабільного товарного запасу.

- дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги зросла на 1379,5 тис. грн (з 2274,5 тис. грн до 3654,0 тис. грн), що вимагає посилення контролю за платежами клієнтів для запобігання втратам

ліквідності.

- грошові кошти та їх еквіваленти продемонстрували збільшення на 1324 тис. грн, що є позитивним сигналом щодо фінансової гнучкості підприємства.

- інша дебіторська заборгованість і інші оборотні активи продемонстрували нестійку динаміку, а їх обсяги зменшилися, що може свідчити про оптимізацію обліку та зменшення сумнівних активів.

За період 2020–2024 років підприємство наростило як необоротні, так і оборотні активи. Проте збільшення обсягів запасів і дебіторської заборгованості вимагає уважного фінансового моніторингу для запобігання ризикам ліквідності. Позитивною тенденцією є нарощення грошових коштів і модернізація основних засобів.

У подальшому ТОВ «ПРОФІ СТАН» доцільно зосередити зусилля на підвищенні оборотності активів, поліпшенні контролю за дебіторською заборгованістю та продовженні політики оновлення основних фондів для забезпечення сталого розвитку.

Далі проведемо оцінку та аналіз майнового стану підприємства, дані розрахункових показників занесемо в таблицю 2.2.

Таблиця 2.2 – Динаміка показників майнового стану підприємства

Показники	На кінець року					Абс. відх. 2024-2020
	2020	2021	2022	2023	2024	
1	2	3	4	5	6	7
Вартість розрахунково-грошового майна (Вр-г.м), грн.	5112,6	5306,1	7330,8	8035,8	7790,7	2678,1
Частка ОЗ в активах (Чоз), %	0,305	0,293	0,267	0,228	0,183	-0,121
Коефіцієнт зносу ОЗ (Кзн.оз)	0,312	0,357	0,365	0,398	0,467	0,155
Коефіцієнт мобільності активів (Кмоб)	2,277	2,410	2,738	3,384	4,447	2,169

Джерело: розраховано автором за даними Додатків Б,В,Г,Д,Е

Дослідження динаміки показників майнового стану ТОВ «ПРОФІ СТАН» за 2020–2024 роки дозволяє оцінити якісні зміни у структурі активів

підприємства та їх використанні (рис. 2.5).

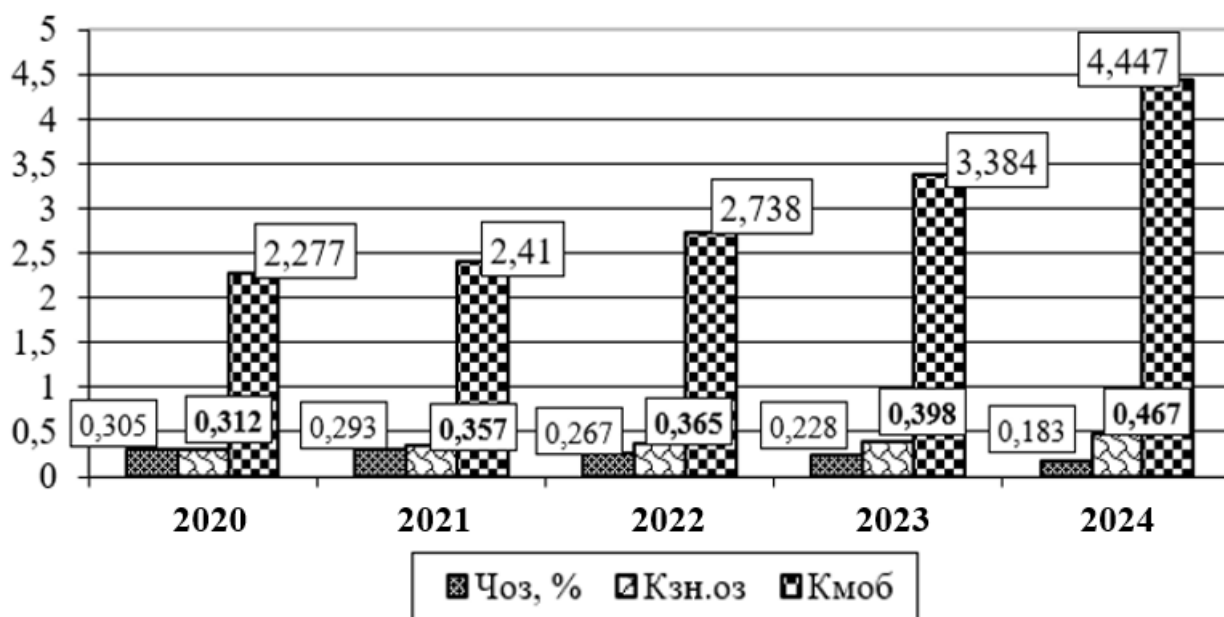

Рисунок 2.5 – Динаміка показників майнового стану ТОВ «ПРОФІ СТАН»
Джерело: розраховано за матеріалами Додатків Б,В,Г,Д,Е

За період аналізу вартість розрахунково-грошового майна підприємства зросла з 5112,6 тис. грн у 2020 році до 7790,7 тис. грн у 2024 році, що становить абсолютне зростання на 2678,1 тис. грн. Це свідчить про активне розширення фінансово-оборотних активів підприємства, зокрема коштів, дебіторської заборгованості та інших ліквідних елементів.

Спостерігається чітка тенденція до зменшення питомої ваги основних засобів у загальній вартості активів підприємства: з 30,5% у 2020 році до 18,3% у 2024 році (зменшення на 12,1 відсоткового пункту). Це свідчить про структурну трансформацію активів у бік збільшення частки оборотних активів, що, з одного боку, підвищує гнучкість підприємства, а з іншого — може свідчити про недостатню увагу до оновлення матеріально-технічної бази.

Коефіцієнт зносу основних засобів демонструє стійку тенденцію до зростання: з 31,2% у 2020 році до 46,7% у 2024 році (абсолютне зростання на 15,5 відсоткового пункту). Така динаміка вказує на поступове старіння основних виробничих фондів, що може знижувати ефективність виробничого процесу в майбутньому та потребує активізації політики інвестування в

оновлення основних засобів.

Коефіцієнт мобільності активів, який відображає співвідношення оборотних активів до необоротних, зріс з 2,277 у 2020 році до 4,447 у 2024 році (зростання на 2,169 одиниці). Така динаміка свідчить про посилення мобільності активів підприємства, що є позитивним чинником з точки зору гнучкості у використанні ресурсів і швидкого реагування на зміни ринкової кон'юнктури.

Аналіз динаміки майнового стану ТОВ «ПРОФІ СТАН» виявив позитивні тенденції щодо нарощення оборотного капіталу та зростання ліквідності активів. Водночас збільшення зносу основних засобів та зниження їх питомої ваги в структурі активів потребує стратегічного перегляду політики оновлення виробничої бази, аби уникнути можливих ризиків погіршення виробничого потенціалу в довгостроковій перспективі.

Наступним етапом дослідження стане аналіз структури та динаміки пасивної частини балансу за 2020-2024 роки діяльності підприємства.

Таблиця 2.3 – Аналіз структури та динаміки пасивів підприємства

Показники	На кінець року					Абс. відх. 2024-2020
	2020	2021	2022	2023	2024	
1	2	3	4	5	6	7
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	2443,0	2443,0	2443,0	2443,0	2443,0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	6289,8	8809,8	12450,4	17748,9	19510,6	13220,8
Усього за розділом I	8732,8	11252,8	14893,4	20191,9	21953,6	13220,8
III. Поточні зобов'язання						
Поточна кредиторська заборгованість за:	***	***	***	***	***	***

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7
товари, роботи, послуги	408,3	217,0	1095,8	1416,0	1351,2	942,9
розрахунками з бюджетом	89,9	166,7	150,9	229,6	545,7	455,8
розрахунками зі страхування	121,1	107,6	100,5	151,6	149,3	28,2
розрахунками з оплати праці	149,6	162,7	232,9	409,9	362,5	212,9
Інші поточні зобов'язання	2241,7	324,4	406,4	94,1	1280,5	-961,2
Усього за розділом III	3010,6	978,4	1986,5	2301,2	3689,2	678,6

Джерело: складено автором за даними Додатків Б,В,Г,Д,Е

Упродовж 2020–2024 років пасиви підприємства зазнали суттєвих змін як за обсягами, так і за структурою. Загалом спостерігається стійка позитивна динаміка збільшення власного капіталу, що свідчить про зростання фінансової самостійності та стійкості підприємства.

Власний капітал:

- зареєстрований (пайовий) капітал залишався незмінним протягом усього аналізованого періоду на рівні 2443,0 тис. грн;

- нерозподілений прибуток зазнав суттєвого зростання: з 6289,8 тис. грн у 2020 році до 19510,6 тис. грн у 2024 році, що становить абсолютне приростання на 13220,8 тис. грн;

- загальний обсяг власного капіталу збільшився з 8732,8 тис. грн до 21953,6 тис. грн, що вказує на значне підвищення капіталізації підприємства та його здатності до самофінансування.

Поточні зобов'язання:

- у 2020 році поточні зобов'язання становили 3010,6 тис. грн, тоді як у 2024 році — 3689,2 тис. грн. Абсолютне відхилення становило +678,6 тис. грн, що вказує на помірне зростання обсягу короткострокових боргових зобов'язань;

- кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги зросла з 408,3

тис. грн до 1351,2 тис. грн (+942,9 тис. грн), що може свідчити про активізацію операційної діяльності або про певне накопичення боргів;

- заборгованість перед бюджетом збільшилася майже у 6 разів — з 89,9 тис. грн до 545,7 тис. грн (+455,8 тис. грн), що потребує посилення контролю за своєчасністю податкових розрахунків;

- заборгованість за страхуванням залишалася відносно стабільною із незначним зростанням;

- заборгованість із оплати праці зросла з 149,6 тис. грн до 362,5 тис. грн (+212,9 тис. грн), що може бути пов'язано зі збільшенням фонду оплати праці або затримками виплат;

- інші поточні зобов'язання знизилися з 2241,7 тис. грн до 1280,5 тис. грн (абсолютне відхилення -961,2 тис. грн), що позитивно характеризує підприємство з точки зору зменшення неперіоритетних боргових зобов'язань.

Основним джерелом формування пасивів залишається власний капітал, питома вага якого значно зросла. Підприємство демонструє позитивну фінансову динаміку через накопичення нерозподіленого прибутку. Незважаючи на загальне зростання поточних зобов'язань, спостерігається покращення структури кредиторської заборгованості за рахунок скорочення інших зобов'язань. Підприємству слід посилити моніторинг податкової заборгованості та контролювати заборгованість із заробітної плати для уникнення можливих фінансових ризиків.

Далі проведемо оцінку ділової активності та аналіз рентабельності досліджуваного підприємства, результати розрахунків занесемо в таблицю 2.4.

Показники ділової активності та рентабельності є ключовими індикаторами ефективності діяльності виробничого підприємства. Показники ділової активності відображають швидкість обороту активів, ефективність використання ресурсів та здатність підприємства оперативно реалізовувати продукцію. Показники рентабельності характеризують рівень прибутковості діяльності, ефективність використання капіталу й ресурсів та визначають фінансову стійкість підприємства. Сукупна оцінка цих показників дозволяє

виявити сильні й слабкі сторони господарської діяльності, обґрунтувати управлінські рішення та забезпечити стійке економічне зростання.

Таблиця 2.4 - Показники ділової активності та рентабельності підприємства ТОВ «ПРОФІ СТАН» за досліджуваний період

Показники	На кінець року					Абс.відх., (2024 - 2020)
	2020	2021	2022	2023	2024	
1	2	3	4	5	6	7
1. Коефіцієнт оборотності активів (Коа)	0,387	0,487	0,656	0,663	0,476	0,088
2. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз)	1,557	2,065	3,055	3,132	2,452	0,894
3. Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддачі) (Кооз)	1,211	1,629	2,359	2,709	2,333	1,121
4. Коефіцієнт оборотності власного капіталу (Ковк)	0,482	0,584	0,731	0,744	0,544	0,062
5. Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	240	180	120	116,1 29	150	-90
6. Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,102	0,171	0,281	0,268	0,073	-0,029
7. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (Крвк)	0,128	0,206	0,313	0,301	0,083	-0,044
8. Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,066	0,088	0,107	0,101	0,038	-0,027

Джерело: розраховано за матеріалами Додатків Б,В,Г,Д,Е

Упродовж аналізованого періоду показники ділової активності та рентабельності ТОВ «ПРОФІ СТАН» демонстрували як позитивні, так і негативні тенденції. На рисунку 2.6 наведено показники ділової активності для більшої наглядності.

Коефіцієнт оборотності активів (Коа) за п'ять років зріс з 0,387 у 2020 році до 0,476 у 2024 році (абсолютне відхилення +0,088), що свідчить про незначне покращення ефективності використання активів підприємства для генерування виручки.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз) також

покрився з 1,557 до 2,452, що вказує на прискорення процесу погашення дебіторської заборгованості та підвищення платоспроможності контрагентів.

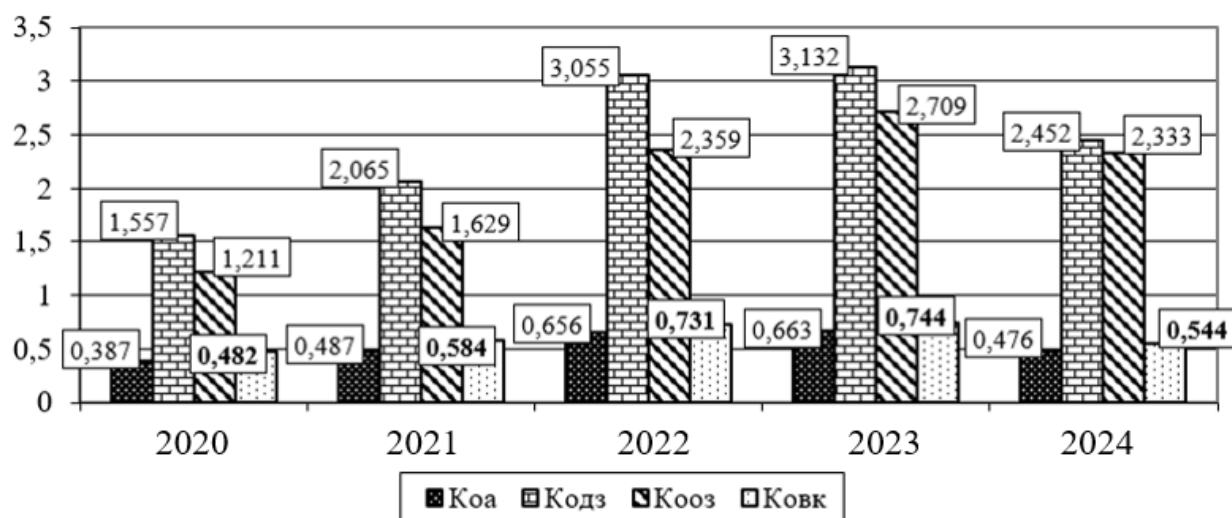

Рисунок 2.6 – Показники ділової активності ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Джерело: побудовано за розрахунками таблиці 2.4

Показник фондівдачі (Кооз) зазнав найбільшого зростання серед розглянутих коефіцієнтів, підвищившись з 1,211 до 2,333 (абсолютне відхилення +1,121), що свідчить про більш ефективне використання основних засобів у процесі виробництва.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу (Ковк) зріс незначно — з 0,482 до 0,544 (+0,062), що свідчить про відносну стабільність у використанні власних фінансових ресурсів підприємства.

Строк погашення дебіторської заборгованості скоротився зі 240 днів у 2020 році до 150 днів у 2024 році, що є позитивним сигналом щодо прискорення обігу грошових коштів, хоча за останній рік показник дещо погіршився.

Для більшої наглядності, на рисунку 2.7 наведено показники рентабельності. Коефіцієнт рентабельності активів (Кра) у 2024 році становив 0,073 проти 0,102 у 2020 році, демонструючи зниження на -0,029. Це вказує на зниження ефективності використання активів для отримання прибутку.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (Крвк) знизився з 0,128 до 0,083 (-0,044), що свідчить про скорочення прибутковості інвестованого капіталу.

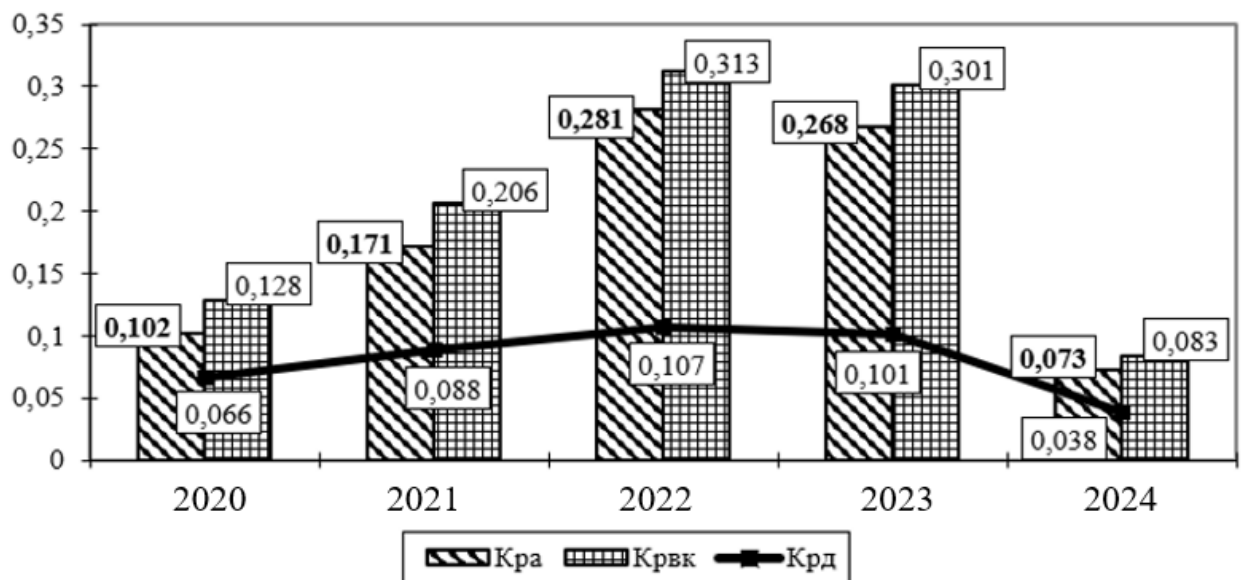

Рисунок 2.7 – Показники рентабельності ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Джерело: побудовано автором за розрахунками таблиці 2.4

Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд) також зменшився з 0,066 до 0,038, що вказує на падіння прибутковості операційної діяльності підприємства.

Підприємство демонструє помірне покращення показників ділової активності, особливо в частині оборотності дебіторської заборгованості та основних засобів. Водночас спостерігається погіршення показників рентабельності, що свідчить про зниження загальної прибутковості діяльності.

З огляду на виявлені тенденції, ТОВ «ПРОФІ СТАН» доцільно зосередитися на оптимізації витрат, підвищенні маржинальності продукції та посиленні контролю за ефективністю використання активів і капіталу.

Наступним блоком показників які ми розрахуємо та результати занесемо в таблицю 2.5, це будуть показники фінансової стійкості та ліквідності підприємства за 2020-2024 роки.

Показники фінансової стійкості та ліквідності є ключовими інструментами оцінювання фінансового стану виробничого підприємства. Вони відображають здатність підприємства своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання, забезпечувати безперервність господарської діяльності та підтримувати належний баланс між власними і залученими ресурсами.

Показники ліквідності характеризують ступінь покриття короткострокових зобов'язань ліквідними активами, визначаючи рівень платоспроможності підприємства в короткостроковому періоді. Високий рівень ліквідності свідчить про здатність підприємства оперативно реагувати на фінансові ризики та непередбачені витрати.

Показники фінансової стійкості відображають залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування та його здатність підтримувати стабільний розвиток у довгостроковій перспективі. Висока фінансова стійкість забезпечує підприємству можливість залучення додаткових інвестицій, підвищення кредитоспроможності та зміцнення ринкових позицій.

Таким чином, аналіз фінансової стійкості та ліквідності є важливою складовою стратегічного управління, спрямованого на забезпечення ефективного функціонування та стійкого розвитку виробничого підприємства.

Таблиця 2.5 – Динаміка показників фінансової стійкості та ліквідності ТОВ «ПРОФІ СТАН» за період з 2020 по 2024 роки

Показники	На кінець року					Абс.відх., (2024- 2020)
	2020	2021	2022	2023	2024	
1. Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами (Кзоавк)	0,631	0,886	0,839	0,867	0,823	0,192
2. Маневреність робочого капіталу (Кмрк)	0,589	0,434	0,484	0,616	0,759	0,170
3. Маневреність власних обігових коштів (Кмвок)	0,359	0,325	0,364	0,202	0,184	-0,175
4. Коефіцієнт покриття запасів (Кпз)	1,829	2,368	2,284	1,773	1,418	-0,411
5. Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,743	0,920	0,882	0,897	0,856	0,112
6. Показник покриття (Пп)	2,710	8,836	6,224	7,545	5,674	2,964
7. Показник швидкої ліквідності (Пшл)	1,698	5,423	3,690	3,492	2,111	0,413
8. Показник абсолютної ліквідності (Пал)	0,614	2,553	1,902	1,323	0,860	0,245

Джерело: розраховано автором за матеріалами Додатків Б,В,Г,Д,Е

Упродовж аналізованого періоду показники фінансової стійкості та ліквідності ТОВ «ПРОФІ СТАН» демонстрували неоднозначну динаміку, що свідчить про наявність як позитивних, так і негативних тенденцій у фінансовому стані підприємства.

Показники фінансової стійкості:

- коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами (Кзоавк) зріс із 0,631 у 2020 році до 0,823 у 2024 році (+0,192), що свідчить про покращення забезпечення оборотних активів власними ресурсами та зміцнення фінансової стійкості;

- маневреність робочого капіталу (Кмрк) зросла з 0,589 до 0,759 (+0,170), що вказує на підвищення здатності підприємства вільно розпоряджатися своїм капіталом для фінансування поточних потреб;

- маневреність власних обігових коштів (Кмвок) знизилася з 0,359 до 0,184 (-0,175), що сигналізує про зменшення частки власних коштів, які підприємство може оперативнo використовувати для обігових потреб, що є негативною тенденцією;

- коефіцієнт покриття запасів (Кпз) знизився з 1,829 до 1,418 (-0,411), що свідчить про певне погіршення здатності власними обіговими коштами покривати запаси;

- коефіцієнт фінансової автономії (Кфа) продемонстрував позитивну динаміку, збільшившись з 0,743 до 0,856 (+0,112), що вказує на зменшення залежності від залучених коштів і зміцнення самостійності підприємства.

Показники ліквідності:

- показник покриття (Пп) у 2024 році зменшився порівняно з 2021 роком (8,836) до 5,674, але залишився на рівні, що значно перевищує нормативне значення (>2), що свідчить про достатню ліквідність підприємства;

- показник швидкої ліквідності (Пшл) зменшився з 1,698 у 2020 році до 2,111 у 2024 році (+0,413), що вказує на збереження прийнятнoго рівня здатності швидко погашати поточні зобов'язання без реалізації запасів;

- показник абсолютної ліквідності (Пал) зріс із 0,614 до 0,860 (+0,245),

що свідчить про збільшення можливостей миттєвого погашення короткострокових зобов'язань грошовими коштами або їх еквівалентами.

Підприємство у цілому зберігає належний рівень фінансової стійкості та ліквідності, однак деякі показники демонструють ознаки погіршення, зокрема у частині маневреності власних обігових коштів та покриття запасів. Сприятливою є тенденція до зміцнення фінансової автономії та збереження високої абсолютної ліквідності.

Вважаємо за необхідне посилити політику управління обіговим капіталом, зокрема збільшити маневреність власних коштів. Здійснювати більш ефективне управління запасами для покращення коефіцієнта їх покриття. Продовжувати підтримувати високу ліквідність для забезпечення фінансової гнучкості підприємства у випадку зовнішніх економічних коливань.

2.3. Вплив організації виробничих процесів на якість продукції підприємства

Якість продукції є ключовим фактором конкурентоспроможності будь-якого підприємства. ТОВ "ПРОФІ СТАН" – українське підприємство, що спеціалізується на виробництві сільськогосподарської техніки та обладнання для промислових підприємств. У сучасних умовах динамічного ринку якість продукції є визначальним чинником для формування довіри клієнтів, розширення ринків збуту та сталого розвитку. У цьому контексті ефективна організація виробничих процесів на підприємстві відіграє ключову роль у забезпеченні високого рівня надійності, точності та довговічності продукції.

Виробничий процес охоплює сукупність операцій, спрямованих на перетворення сировини й матеріалів у готову продукцію. Якщо цей процес організований неефективно – із затримками, браком координації чи відсутністю контролю – це неодмінно призведе до зниження якості. Натомість чітко визначена послідовність дій, оптимальне використання ресурсів та

технологій дозволяють мінімізувати втрати, покращити характеристики продукції та задовольнити вимоги споживача. ТОВ "ПРОФІ СТАН" виготовляє складні механізми та агрегати, які експлуатуються в жорстких умовах сільського господарства та промисловості. Тому до якості продукції висуваються особливі вимоги: зносостійкість, точність складання, стійкість до корозії, енергоефективність. Усі ці характеристики залежать не лише від матеріалів, а й від того, наскільки ефективно організовано виробничий процес – від проектування до остаточного складання (рис. 2.8).

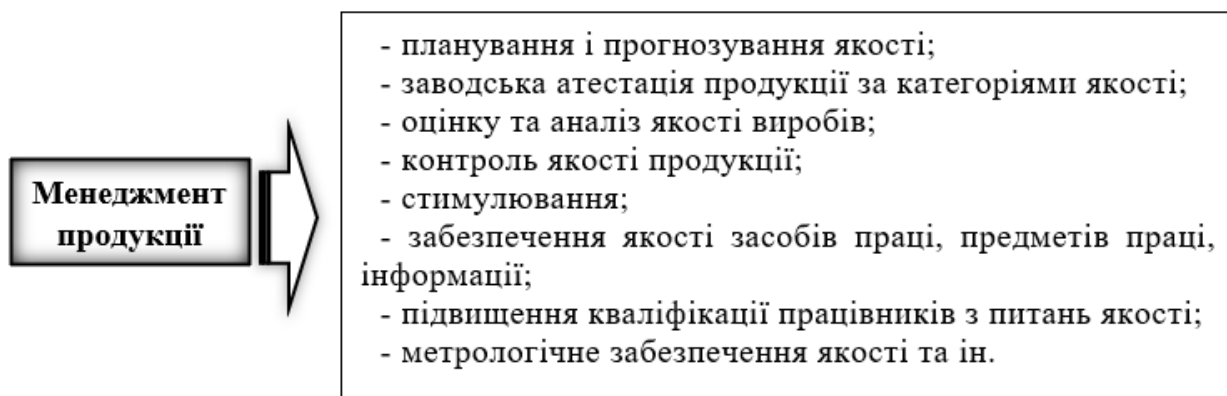

Рисунок 2.8 – Менеджмент якості продукції на ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Джерело: побудовано автором

Тож, основними чинниками, що формують якість продукції на "ПРОФІ СТАН" є: високоточне обладнання та автоматизація процесів, кваліфікований персонал, внутрішній контроль якості, оптимальне виробниче планування.

Підприємство використовує сучасні верстати з ЧПУ, лазерні різальні комплекси, гідравлічні преси та зварювальні роботи, що дозволяє досягти високої точності та повторюваності при обробці металу. Це мінімізує людський фактор і знижує ймовірність дефектів.

Працівники проходять регулярне навчання та атестацію. Особлива увага приділяється технологам, конструкторам і операторам обладнання, адже саме вони відповідають за правильне впровадження технологічних карт і дотримання виробничої дисципліни.

На підприємстві діє багаторівнева система контролю: перевірка вхідної сировини, проміжний контроль після кожного етапу обробки та фінальне тестування готової техніки. Це дозволяє виявляти відхилення на ранніх стадіях

і запобігати виходу неякісної продукції.

Раціональне розміщення виробничих дільниць і поточна система організації роботи дозволяють скоротити логістичні витрати всередині цехів, зменшити час виготовлення продукції та прискорити її відвантаження замовнику.

ТОВ "ПРОФІ СТАН" впроваджує принципи бережливого виробництва (Lean Manufacturing), що дозволяє виявляти й усувати втрати на всіх етапах створення продукції – від проектування до пакування. Крім того, підприємство активно застосовує елементи цифрового моделювання технологічних процесів, що сприяє більш точному прогнозуванню та запобіганню дефектам до початку серійного виробництва.

Процес управління якістю на ТОВ «ПРОФІ СТАН» поетапно відображено на рисунку 2.9.

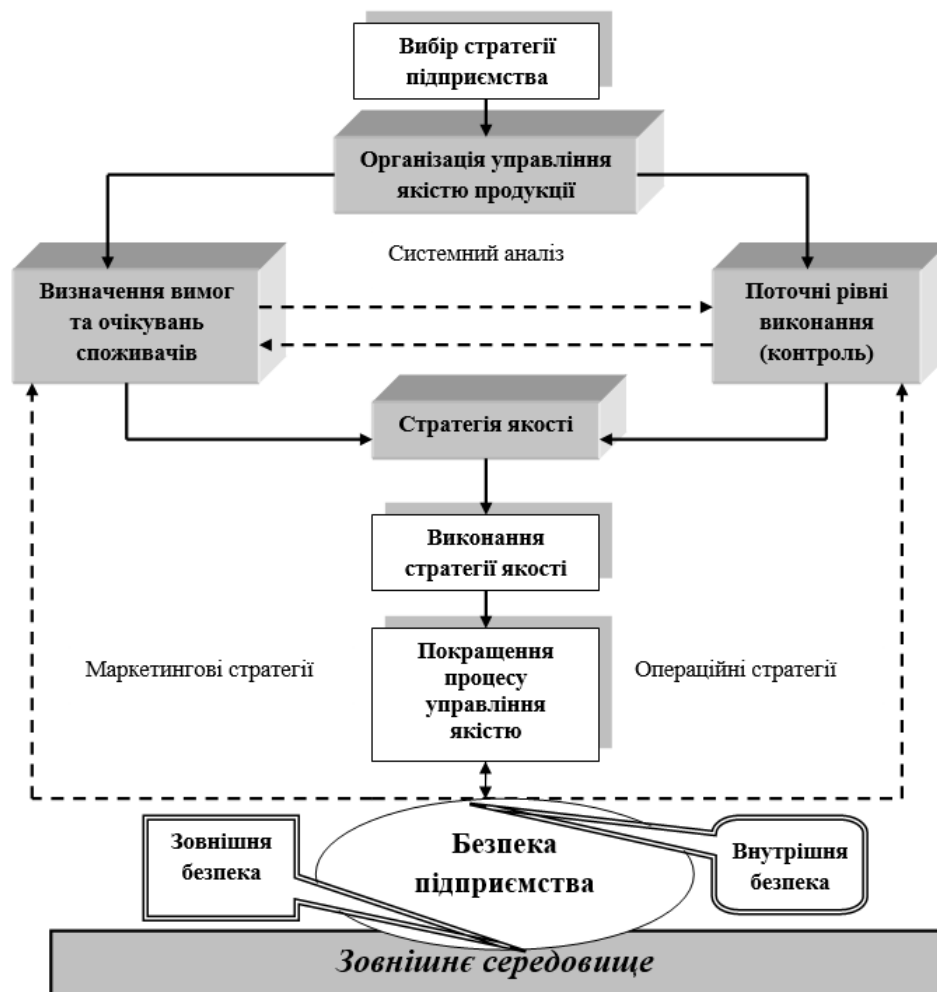

Рисунок 2.9 – Процес управління якістю на ТОВ «ПРОФІ СТАН»
Джерело: побудовано автором

На першому етапі відбувається вибір стратегії підприємства. На ТОВ «ПРОФІ СТАН» цей етап полягає у визначенні довгострокових цілей підприємства: вихід на нові ринки, розширення лінійки техніки, підвищення енергоефективності виробів. Стратегія визначає орієнтири для всіх функціональних підрозділів, зокрема — для системи управління якістю.

Другим етапом є організація управління якістю продукції. Формується система, яка відповідає за впровадження політики якості. На підприємстві створюються профільні відділи: технічного контролю, інженерного аналізу, внутрішнього аудиту. Визначаються відповідальні особи, стандарти контролю, регламенти перевірки та коригувальні дії.

На третьому етапі відбувається визначення вимог та очікувань споживачів. ТОВ «ПРОФІ СТАН» активно комунікує з агрофірмами, заводами, дилерами та сервісними центрами, збираючи зворотний зв'язок. Результати маркетингових досліджень, аналізу рекламаций і технічних оглядів лягають в основу удосконалення продукції.

Четвертим етапом є поточні рівні виконання (контроль). На кожному етапі виготовлення продукції (різання металу, зварювання, фарбування, складання) проводиться контроль: вхідний, проміжний та фінальний. Дані фіксуються у системі внутрішнього контролю якості, що дозволяє оперативно виявити та усунути відхилення.

П'ятим етапом є сама стратегія якості. Це комплекс заходів, спрямованих на відповідність продукції ТОВ «ПРОФІ СТАН» державним і міжнародним стандартам. Стратегія якості може включати впровадження ISO 9001, Lean-технологій, програм технічного переозброєння.

Шостим етапом є виконання стратегії якості. Здійснюється через практичні дії: модернізація виробничого обладнання, підвищення кваліфікації працівників, цифровізація технологічних процесів, участь у сертифікаційних аудитах та ін. (рис. 2.10).

Сьомим етапом є покращення процесу управління якістю. На основі отриманих результатів аналізу, контролю та зворотного зв'язку

впроваджуються коригувальні дії: оптимізація техпроцесів, перегляд технічних умов, впровадження нових методів неруйнівного контролю.

Рисунок 2.10 – Основні елементи реалізації стратегії якості ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Джерело: побудовано автором

Важливим етапом є безпека підприємства. Забезпечення якості тісно пов'язане з безпекою: технічною, економічною, кадровою. ТОВ «ПРОФІ СТАН» забезпечує внутрішню безпеку (стабільність виробництва, контроль ризиків) та реагує на зовнішні виклики (конкуренція, зміни в законодавстві, війна тощо), що загрожують стабільності якості.

Останнім етапом є взаємодія з зовнішнім середовищем. Підприємство постійно адаптується до зовнішнього ринку: аналізує конкурентів, реагує на зміни попиту, слідкує за тенденціями в аграрному та промисловому секторах. Це дозволяє швидко оновлювати продукцію відповідно до потреб ринку.

Продукція ТОВ «ПРОФІ СТАН», зокрема сільськогосподарське обладнання та промислове устаткування, проєктується та виготовляється відповідно до встановлених технічних вимог і стандартів, що підтверджено сертифікацією в національній системі УкрСЕПРО. Це засвідчує відповідність продукції нормативним документам щодо безпеки, функціональності та експлуатаційної надійності.

Крім того, саме підприємство атестовано за міжнародною системою управління якістю ISO 9001:2015, що є підтвердженням впровадження ефективної моделі менеджменту якості. Завдяки цьому на ТОВ «ПРОФІ СТАН» забезпечено системний підхід до всіх процесів виробництва – від вхідного контролю сировини до післягарантійного обслуговування клієнтів (Додаток Ж).

Сертифікація ISO 9001:2015 гарантує, що підприємство:

- регулярно аналізує ризики і можливості, пов'язані з якістю;
- контролює кожен етап виробничого процесу;
- вживає заходів щодо постійного покращення продукції та обслуговування;
- орієнтоване на задоволення потреб і очікувань споживачів.

Таким чином, сертифікація продукції та системи управління якістю свідчать про високу відповідальність ТОВ «ПРОФІ СТАН» перед своїми партнерами та клієнтами і є гарантією стабільної якості виробів на кожному етапі їх життєвого циклу.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ДОСЛІДЖУВАНОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Впровадження системи тотального управління якістю (TQM) в сучасному, виробничому, бізнесі

В умовах зростаючої конкуренції та вимогливості споживачів, якість продукції є вирішальним фактором успіху будь-якого виробничого підприємства. ТОВ «ПРОФІ СТАН», яке спеціалізується на виготовленні сільськогосподарської техніки та промислового обладнання, розглядає впровадження системи тотального управління якістю (Total Quality Management, TQM) як стратегічний крок до забезпечення довготривалої конкурентоспроможності.

TQM – це філософія управління, що базується на принципі постійного поліпшення якості у всіх аспектах діяльності підприємства за участі всього персоналу. На відміну від традиційного контролю якості, TQM охоплює не лише кінцевий продукт, а й процеси, людей, постачальників, культуру підприємства та управлінські рішення. Для підприємств на зразок ТОВ «ПРОФІ СТАН», де виробляються високотехнологічні машини, здатні працювати в екстремальних умовах, саме такий комплексний підхід дозволяє гарантувати якість не на словах, а на практиці.

Пропонуємо наступні основні етапи впровадження TQM на ТОВ «ПРОФІ СТАН»:

Перший етап. Створення філософії якості на всіх рівнях. Усі співробітники – від керівництва до лінійного персоналу – залучені до процесу управління якістю. На підприємстві активно формуються команди покращення якості, що аналізують виробничі процеси, виявляють вузькі місця та пропонують рішення.

Другий етап. Орієнтація на споживача. TQM передбачає глибоке

вивчення потреб і очікувань клієнтів. «ПРОФІ СТАН» впровадив механізми збору зворотного зв'язку, післягарантійного аналізу техніки та спілкування з дилерськими центрами, що дозволяє постійно вдосконалювати конструктивні рішення та сервіс.

Третій етап. Постійне вдосконалення процесів (Kaizen).

На підприємстві впроваджуються принципи бережливого виробництва (Lean) та Kaizen – щоденне поліпшення навіть дрібних процесів. Це стосується як виробництва, так і логістики, обслуговування, закупівель.

Четвертий етап. Управління процесами на основі даних.

Виробничі процеси аналізуються за допомогою статистичних методів контролю якості (SPC), що дає змогу оперативно виявляти відхилення та реагувати на них ще до появи дефектів.

П'ятий етап. Тісна співпраця з постачальниками. ТОВ «ПРОФІ СТАН»

запроваджує принципи партнерства з постачальниками, здійснюючи аудит їхньої діяльності та разом розробляючи технічні рішення, які покращують якість вхідної сировини та комплектуючих.

Шостий етап. Розвиток кадрового потенціалу.

У рамках TQM важливою є роль персоналу. Підприємство систематично інвестує в підготовку і розвиток працівників, зокрема у сфері якості, інженерії та технічного обслуговування.

Від впровадження TQM очікуються наступні результати:

- зменшення кількості дефектів на етапі виготовлення техніки;
- підвищення задоволеності клієнтів;
- оптимізація виробничих витрат за рахунок мінімізації втрат;
- підвищення репутації бренду як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку;
- готовність до міжнародної сертифікації та експорту.

ТОВ «ПРОФІ СТАН» вже атестовано відповідно до міжнародного стандарту ISO 9001:2015, а також має сертифікацію продукції в системі УкрСЕПРО. Впровадження принципів TQM стане логічним продовженням

цієї політики та надасть підприємству додаткову гнучкість, стабільність і інноваційність.

Отже, TQM – це не лише інструмент управління якістю, а філософія сучасного виробництва. Для ТОВ «ПРОФІ СТАН» її впровадження стане невід’ємною частиною стратегічного розвитку. Завдяки цілісному підходу до якості, підприємство зміцнить свої позиції на ринку, створить надійну техніку та вибудує довгострокові партнерські відносини з клієнтами та постачальниками.

3.2. Розрахунок економічної вигоди від впровадження сучасної системи менеджменту якості продукції на досліджуваному підприємстві

Сучасна економічна ситуація, що супроводжується високим рівнем конкуренції, інфляційним тиском, нестабільністю постачань та зростанням вартості ресурсів, потребує від виробничих підприємств стратегічних рішень, спрямованих на підвищення ефективності та стійкості бізнес-процесів. Впровадження системи управління якістю (СМЯ), побудованої відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 9001:2015, є одним із таких рішень для ТОВ «ПРОФІ СТАН» (рис. 3.1).

СМЯ не лише забезпечує стабільність виробничих процесів та відповідність продукції вимогам споживача, а й створює основу для підвищення операційної ефективності, зменшення витрат і покращення репутації підприємства на ринку сільськогосподарської та промислової техніки.

Розрахунок економічної ефективності впровадження СМЯ на ТОВ «ПРОФІ СТАН» проводився з урахуванням усіх ключових складових: трудомісткості аналітичних і впроваджувальних робіт, соціальних відрахувань, матеріальних витрат, витрат на оплату праці виконавців, а також з урахуванням прогнозованого економічного ефекту від оптимізації процесів.

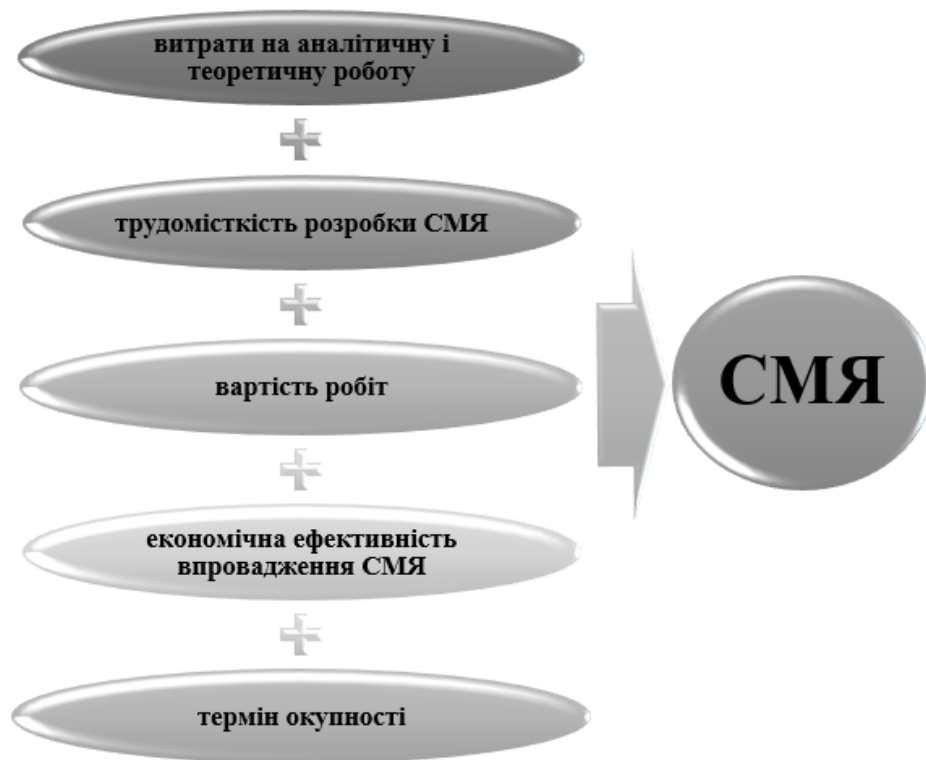

Рисунок 3.1 – Параметри економічного обґрунтування запровадження новітньої системи управління якістю продукції на ТОВ «ПРОФІ СТАН»
Джерело: складено автором

Загальні витрати на впровадження СМЯ склали 17 330,39 грн, куди входять:

- прямі витрати на розробку СМЯ – 4 828,46 грн;
- відрахування на соціальне страхування – 1 790,39 грн;
- матеріальні витрати (копіювання, транспорт, документація) – 1 120 грн;
- вартість трудових ресурсів та накладних витрат – 9 591,54 грн.

Очікувані економічні вигоди.

Запровадження СМЯ дозволило досягти низки покращень, які формують економічний ефект:

- скорочення трудових витрат на контроль і перевірку продукції;
- зменшення втрат від браку та переробок;
- оптимізація документообігу;
- підвищення продуктивності персоналу;
- покращення комунікацій між відділами.

Сумарний економічний ефект від цих змін становить 22 925,83 грн.

Розрахунок економічної ефективності:

$$\text{За формулою: } E = P - B, \quad (3.1)$$

де:

E – економічний ефект;

P – результат (22 925,83 грн);

B – витрати (17 330,39 грн).

$$\text{Маємо: } E = 22\,925,83 - 17\,330,39 = 5\,595,44 \text{ грн.}$$

Коефіцієнт економічної ефективності:

$$Ke = E / B = 5\,595,44 / 17\,330,39 \approx 0,32, \quad (3.2)$$

Коефіцієнт ефективності проекту становить 0,32, тобто на кожну вкладену гривню підприємство отримує 32 копійки додаткового ефекту вже у короткостроковій перспективі.

Окупність інвестицій.

Термін окупності витрат на впровадження СМЯ:

$$T_{ок} = B / E = 17\,330,39 / 5\,595,44 \approx 3,1 \text{ роки,} \quad (3.3)$$

Попри відносно тривалий термін окупності, результати є позитивними в умовах поточної економічної нестабільності. Слід враховувати, що подальше функціонування СМЯ забезпечить накопичувальний ефект: зменшення витрат з кожним роком, зміцнення ринкових позицій, збільшення лояльності клієнтів та підвищення інвестиційної привабливості підприємства.

Отже, запровадження новітньої системи управління якістю на ТОВ «ПРОФІ СТАН» не лише економічно виправдане, а й стратегічно необхідне. В умовах сучасних викликів – енергетичної нестабільності, перебоїв у логістиці, загроз для внутрішнього ринку – підприємство отримує надійний інструмент стабілізації та розвитку.

Система менеджменту якості стала каталізатором внутрішніх змін, що сприяють підвищенню продуктивності, зниженню витрат і формуванню гнучкої організаційної структури, здатної оперативно реагувати на зміни ринку.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження теоретико-методологічних, аналітичних та прикладних аспектів менеджменту якості продукції виробничого підприємства були зроблені такі основні висновки:

У першому розділі систематизовано теоретичні підходи до управління якістю продукції. З'ясовано, що якість є не лише техніко-економічною категорією, а й стратегічним чинником конкурентоспроможності підприємства. Успішне управління якістю передбачає системний підхід, охоплює всі етапи життєвого циклу продукції – від проектування до сервісного обслуговування, – та вимагає активної участі всього персоналу.

Особливу увагу приділено сучасним системам управління якістю, які в умовах цифровізації виробництва базуються на використанні інформаційних технологій, автоматизації контролю, аналітики даних та гнучких методів управління. Встановлено, що ефективне застосування стандартів ISO серії 9000, а також концепцій TQM (Total Quality Management) та Lean, забезпечує підвищення рівня якості, зменшення втрат і підвищення задоволеності клієнтів. Також підтверджено, що стандартизація та сертифікація продукції – це не лише вимога ринку, а й дієвий інструмент підвищення довіри до підприємства, зниження виробничих ризиків та виходу на нові ринки.

У другому розділі здійснено всебічний аналіз діяльності підприємства ТОВ «ПРОФІ СТАН», яке спеціалізується на виготовленні сільськогосподарської та промислової техніки. Було охарактеризовано організаційну структуру, технологічні процеси, а також фінансово-господарські показники. У результаті встановлено, що попри стабільне зростання обсягів виробництва, підприємство стикається з низкою проблем у сфері якості, зокрема: наявність браку, недостатній контроль на проміжних етапах, недосконалість зворотного зв'язку з клієнтами, нестача формалізованих процедур оцінювання. Аналіз організації виробничих процесів показав, що основними причинами зниження якості продукції є

недосконалість внутрішніх стандартів, відсутність повноцінної системи управління ризиками якості, а також недостатнє використання цифрових технологій у виробництві та контролі.

У *третьому розділі* запропоновано шляхи покращення менеджменту якості на підприємстві. Зокрема, обґрунтовано доцільність впровадження системи тотального управління якістю (TQM), яка передбачає інтеграцію принципів постійного вдосконалення, орієнтації на клієнта, лідерства керівництва та залучення всього персоналу. Також розроблено комплекс заходів з оптимізації процесів контролю якості, впровадження системи внутрішніх аудитів, навчання персоналу та автоматизації контролю за допомогою цифрових рішень.

Розрахунок економічної ефективності запропонованих заходів довів їхню доцільність. Загальна вартість впровадження системи склала 17 330,39 грн, тоді як очікуваний економічний ефект – 22 925,83 грн. Коефіцієнт ефективності – 0,32, що свідчить про рентабельність запропонованих рішень. Термін окупності становить 3,1 роки.

Проведене дослідження підтверджує, що ефективний менеджмент якості є необхідною умовою сталого розвитку виробничого підприємства. Упровадження сучасних систем управління якістю, таких як TQM у поєднанні з цифровими технологіями, дозволяє:

- зменшити виробничі втрати;
- покращити якість продукції;
- підвищити задоволеність клієнтів;
- забезпечити відповідність міжнародним стандартам;
- підвищити гнучкість підприємства в умовах нестабільного ринку.

Таким чином, реалізація запропонованих заходів на ТОВ «ПРОФІ СТАН» забезпечить не лише покращення якості продукції, але й зміцнення конкурентних позицій підприємства, що є особливо актуальним в умовах трансформаційної економіки, цифровізації та зростаючих вимог до якості на глобальному ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України "Про підприємства в Україні" Верховна Рада УРСР; Закон від 07.02.1991 № 698-ХІІ (Зі змінами та доповненнями від 05.04.2015). – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/698-12> (дата звернення: 17.04.2025)
2. Декретом Кабінету Міністрів України "Про стандартизацію та сертифікацію" (№ 868-VIII від 08.12.2015 р.). – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/46-93> (дата звернення: 17.04.2025)
3. ДСТУ ISO 9001:2009 Національний стандарт України. Система управління якістю. Вимоги. (ISO 9001:2008, IDT). – URL: http://www.gereho.dp.ua/index/info_dstu_iso_9001-2009.html (дата звернення: 17.04.2025)
4. Указ Президента України “Про заходи щодо підвищення якості вітчизняної продукції” // Голос України, – 24.12. 2004 р.
5. Андрійчук В. Г. Економіка аграрного підприємства : Навч.-метод. посіб. / В. Г. Андрійчук; Київ. нац. екон. ун-т. - К., 2000. - 355 с.
6. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. — 2-ге вид., доп. і перероблене. / В. Г. Андрійчук. — К.: КНЕУ, 2002. — 624 с.- URL: <http://studentbooks.com.ua/content/view/756/39/1/1/> (дата звернення: 17.04.2025)
7. АН СРСР Шинкарука В. І. // «Філософський словник», гол. ред. УРЕ, 2-е вид., м. Київ, 1986 р. С. 767–768.
8. Базієвський С. Д. Взаємозамінність, стандартизація і технічні вимірювання : підручник / С. Д. Базієвський, В. Ф. Дмитришин. - Київ : Слово, 2006. - 503 с.
9. Гаврилюк Л. І. Економіка підприємства: Навч. посібник для самостійного вивчення дисципліни. – Житомир: ЖІТІ, 2000 р. – 388 с.
10. Гаркавенко С.С. Маркетинг: Підручник для вузів. – К.: Лібра, 1998. – 384 с.
11. Іванілов О. С. Економіка підприємства : підручник / О. С. Іванілов. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 728 с.

12. Ілляшенко С.М., Маркетингова товарна політика: Підручник. - Суми: ВТД Університетська книга, 2005. - 234 с.
13. Організація виробництва: Підручник. Затверджено МОН / Гриньова В.М., Салун М.М. — К.: Лібра, 2009. — 582 с.
14. Петрович Й. М. Економіка виробничого підприємництва: Навчальний посібник / За ред. . – К.: "Знання", 2001. – 468 с.
15. Промисловий маркетинг. Теорія та господарські ситуації. Підручник / Під ред. А.О.Старостіної - К.: Іван Федоров, 1997. - 400 с.
16. Шаповал М.І. Менеджмент якості Навчальний посібник / – К.: "Знання", 2007. – 398 с.
17. Швайка Л.А. Фактори якості та конкурентоспроможності продукції підприємств / Л.А.Швайка // Наукові записки УАД. – 2009. – №. 2. – С. 114-116.
18. Статут ТОВ «ПРОФІ СТАН».
19. Форма № 1 “Баланс” за 2020–2024 рр.
20. Форма № 2 “Звіт про фінансові результати” за 2020–2024 рр.
21. Куць В. Методи оцінки рівня якості продукції. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/11298/1/29.pdf> (дата звернення: 13.05.2025)
22. Офіційний сайт ТОВ «ПРОФІ СТАН» - URL: <https://profistan.com.ua/> (дата звернення: 14.05.2025)
23. Тарасова О.В. Сучасні концепції управління якості продукції // О.В. Тарасова. – URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/19494/05-Tarasova.pdf?sequence=1> (дата звернення: 13.04.2025).
24. Якість URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Якість> (дата звернення: 13.04.2025).
25. Стандарти України. URL: <http://test-group.com.ua/uk/stati/84-standarti-iso-v-ukrajini.html> (дата звернення: 13.05.2025).
26. Стандарт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Стандарт> (дата

звернення: 13.04.2025).

27. Сертифікація. URL: <http://library.if.ua/book/31/2029.html> (дата звернення: 13.04.2025)

28. Сертифікація. URL: <http://document.ua/sistema-sertifikaciyi-ukrsepro.-reestr-sistemi-nor9252.html> (дата звернення: 17.03.2025)

29. Менеджмент. Маркетинг. Підприємництво : навч. посіб. / Т. Ф. Рябоволик, І. О. Андрощук, А. О. Доренська [та ін.]. – Кропивницький : ЦНТУ, 2024. – 208 с. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/13947> (дата звернення: 19.04.2025)

30. Рябоволик, Т., Андрощук, І. (2024). Сучасна технологія антикризового управління як інструмент операційного та виробничого менеджменту в організації в контексті забезпечення принципів стійкості та сталості в умовах індустрії 5.0. *Економічний простір*, (189), 390-395. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-68> (дата звернення: 13.03.2025).

31. Рябоволик Т.Ф., Кізіль І.Є. Роль контролю якості у зниженні витрат на виробництво та підвищенні ефективності підприємства. XI Обласна науково-практична конференція учнів та здобувачів вищої освіти «Сучасний стан економіки України: проблеми та перспективи розвитку» ЦНТУ, м. Кропивницький (17-19 квітня 2025 року).

32. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 17.04.2025)

33. Kolodiziev, O., Gukaliuk, A., Shcherbak, V., Riabovolyk, T., Androshchuk, I., Pas, Y. (2024). The Impact of Refugee Startups on Host Country Economies: Business Models and Economic Adaptation. – *Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania)*, 33(2), pp. 175-201. URL: https://www.iki.bas.bg/Journals/EconomicStudies/2024/2024-2/10_Oleh-Kolodiziev.pdf (дата звернення: 13.05.2025).

ДОДАТКИ